

SHE-RAB DONG-BU

ཤེ་རབ་དོང་བུ།

4324

OR

PRAJNYA DANDA

BY

LU-TRUB (NAGARJUNA).

EDITED AND TRANSLATED

BY

CAMPBELL, C.I.E.,

M.A.

CALCUTTA :

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS AND PUBLISHED BY
THE CALCUTTA UNIVERSITY.

1919.

1919.

PREFACE.

The SHE-RAB DONG-BU (Tree of Wisdom) is a metrical translation in Tibetan of a Sanscrit ethical work entitled Prajñya Danda, written by Nagarjuna who flourished in the fourth century of the Buddhist era (about 100 B.C.). The Tibetan version was probably made about the 11th century of our era but the exact date has not been determined. It is included in the Ten-gyur, 𑄧 section, volume 𑄧, beginning at leaf 165. The Tibetan translator describes it as the second volume but I cannot say whether the remainder of the work has been preserved in Tibetan—the Sanscrit original is apparently lost.

When this work was selected as one of the textbooks for the Higher Proficiency Examination in Tibetan, the Tibetan text was edited by the late Rai Bahadur Sarat Chandra Das and printed in continuous lines as is done in Tibet. This adds to the difficulties of the student as there is nothing to show where one verse ends and the next begins. No English translation was prepared at that time, and the present attempt has been made with the object of assisting future students of Tibetan.

The poem is known by name to the educated classes in Tibet but few laymen appear to have read it and fewer still to understand the many obscure passages. In the course of two years spent in Tibet I sought the assistance of monks and laymen in and around Gyantse but only succeeded in finding one elderly scholar who had read the poem. The Abbot of the Palkor Monastery was good enough to make enquiries at Trashī Lhunpo regarding the possible existence of a commentary on this work, but without success. By the courtesy of the Tibetan Trade Agent at Gyantse, Khenchung Lobzang Chungne Lotsawa, the printed text was compared with the xylograph edition forming part of the Ten-gyur collection in the Palkor Monastery and a number of errors detected. It must, however, be added that the Palkor text does not appear to be absolutely accurate. All that can be claimed for the present edition is that it is more correct than the earlier printed text. A number of emendations have been suggested in the foot-notes.

Rai Bahadur Sarat Chandra Das remarked in his preface that the *She-rab Dong-bu* was "largely quoted by Tibetan authors" but it is hardly quotation in the ordinary sense of the word. Later writers have borrowed many of the sentiments and sometimes entire lines, inserting them in their own compositions. This is particularly the case in the *Sakya Leg-she* (Sans. *Subhashita Ratna Niti Nama Shashtra*), written by the celebrated *Kun-gah Gyaltsen* in the 13th century of our era, which is said to be a *rechauffé* of the works of three earlier writers on the same subject. I mention this here as the works of *Nagarjuna* appear to have been not so much the subject of quotation as the source of extensive literary piracies.

The present translation was made at *Gyantse*, but the number of passages to which no clear meaning could be assigned by the Tibetans was so great that I was in doubt whether it would be possible to proceed with publication, until I came to *Gangtok* and obtained the invaluable assistance of *Kazi Dawa Samdup*, Head Master, *Bhutia Boarding School*. *Kazi Dawa Samdup* had the advantage of receiving a scholarly explanation of the first 102 verses from a learned Lama, *Ge-she Kachen Tundrup* of *Shigtse*, who studied the book some years ago and was accordingly able to give the meaning assigned by tradition to some of the passages which appear quite incomprehensible at first sight. The latter part of the translation was done without this special advantage and some of the more difficult passages remain to be properly explained. The extreme baldness of the translation is intentional.

I take this opportunity of recording my gratitude to the many Tibetan gentlemen who assisted me at the start, and above all to *Kazi Dawa Samdup*, without whose assistance this translation would never have seen the light. Finally I would acknowledge my obligation to the Hon'ble *Sir Asutosh Mookerjee* and the *Calcutta University* who have undertaken the printing of the text and translation.

W. L. CAMPBELL.

GANGTOK, SIKKIM.

October, 1918.

LIST OF ABBREVIATIONS USED IN THE
FOOT-NOTES.

S.C.D. The late Rai Bahadur Sarat Chandra Das.

D.S. Kazi Dawa Samdup.

P.T. The xylograph text in the Palkor Monastery at
Gyantse.

༄༅ ། བོད་སྐད་དུ །

ལྷགས་ཀྱི་བསྟན་བཅེས་ཤེས་རབ་སྒྲིབ་བྱ་ཞེས་བྱ་བ་

དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་ཐུག་འཁྲིལ་ལོ།

1. མི་སྤྱན་སྤྱི་བོ་གཏུལ་བར་བྱ།
ཡོན་ཏན་ཅན་ནི་བཀུར་བར་བྱ།
བྱང་པོ་འོ་སྤྱོད་པས་དཀོར་མཛོད་དགང་།
རང་གི་ཡུལ་འཁོར་བསྐྱང་བར་བྱ།
2. བདག་གི་གསང་དང་གཞན་གྱི་གསང་།
རང་གི་བྱ་གཅེས་བཞིན་བསྐྱུངས་ན།
ས་ནམས་ལ་ནི་སྤྱོད་པས་བར་འང་།
མི་ནི་གཅེས་པས་རབ་གཅེས་འགྱུར།
3. ཅུང་མ་ངན་དང་མཛོལ་བོ་ངན།
གྱུལ་བོ་ངན་དང་ཉི་ཏུ་ངན།
ཁྱིས་མཛོས་ངན་དང་ཡུལ་ངན་ནམས།
ཐག་རིང་ཏུ་ནི་སྐྱང་བར་བྱ།

4. Avoid* that friend who is greedy for wealth.
Avoid a wife who is fond of fornication.
If unskilful in curing and hard to please (or respect)
Avoid such a doctor.

5. Although you know the difference between good
and bad deeds
You should carry out your work after consultation.
Although you may only succeed partially
Even without succeeding you are to be admired.

6. The steadfast who speak in few words and politely
Are very much respected by mankind.
As the sun which coming out from the shadow
By his rays creates great heat.

7. (As regards) these doctrines, though you may
suffer
(Yet) be not anxious in your mind.
When the moon has been eclipsed
Will it not shine again ?

* Avoid or abandon. The word will be met with frequently in the text.

4. གྲོགས་པོ་ནོར་དད་ཆེ་བ་སྤོངས།
 རྒྱང་མ་ལོག་གཡེམ་དད་ཆེ་སྤོངས།
 བཀྱར་དཀར་གསོ་མི་མཁས་པ་ཡི།
 དེ་ལྟ་བུ་ཡི་སྤྲན་པ་སྤོངས།
5. བྱོ་བག་ཕྱིད་པའི་རྩོ་ལྡན་ཡང་།
 བྱ་བ་གྲོས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་བྱ།
 འབྱུང་འབྱུར་ཁོ་ནར་མ་ཟད་ཀྱི།
 མ་གྲུབ་ན་ཡང་མཛོས་པ་ཡིན།
6. བསྟན་ནིང་འཇམ་ལ་ཚོག་ཅུང་གང་ཡིན་པ།
 དེ་ལ་མིས་ནི་ཤིན་ཏུ་བག་བྱ་སྡེ།
 ཉི་མ་སྤྱན་བྱག་ཅང་ནས་བྱུང་བ་ཡི།
 འོད་ཟེར་ཤིན་ཏུ་ཚ་བར་གྱུར་བ་བཞིན།
7. བསྟན་ནམས་སྤྱག་བསྐྱལ་བྱིང་གྱུར་གྱང་།
 ཡིད་ནི་གདུང་བར་མི་བྱད་དེ།
 ཟླ་བ་སྤྲེལ་གཙན་ཁར་བྱགས་ནས།
 འཆར་བར་ཅི་ག་མི་བྱད་དམ།

8. Just as for the garlands on the altars
Only full-blown flowers are gathered.
So a gardener, in the same way.
Does not uproot the plant.*
9. Rewards and royal favours,
The price of prostitution and praise (from a
pupil),
The hire of a boat and the rent of a dwelling,
These may be asked for at once
For these six are not to be had after a long
interval.†
10. A magic spell misunderstood is poison.
Indifference to illness is poison.
An old man keeping company with a young
woman is poison.
A poor man's sleep in the daytime is poison.
11. Worthy men who do not make many promises,
But if a promise is made under pressure
Then it is like a carving on stone.
Even should they die it is not altered.

* མ་གྲ་ = a watchman. མ་གྲ་མཁུན་ is said to be one who watches or looks after something, hence (here) a gardener.

† Such five-line verses are rare in this book. བྲུང་རྩོང་ = selling the lower (part of the body), hence prostitution.

8. ཀྱན་དགའ་ར་བའི་ཁྱེད་གྱུར་ལྟར།
མེ་ཏོག་གྱུ་ས་པ་བརྒྱ་བྱ་ཡི།
མི་ལྟར་མོ་བ་ཆ་ཁན་བཞིན་དུ།
ཅན་ནས་བཅད་པར་མི་བྱའོ།

9. གཟུག་དང་གྱལ་པོའི་བཀའ་རྒྱན་དང་།
སྒྲན་འཛོེ་ཁྱ་དང་ལེགས་བརྗོད་དང་།
ལྷ་ཡི་ཁྱ་དང་གནས་གྱིས་བསྐལ།
དེ་ཉིད་དུ་ནི་སྒྲང་བྱ་ཟླ།
དུག་པོ་ཡུན་རིང་ཐོབ་མི་འགྱུར།

10. རིག་སྒྲགས་ལོག་པར་ཤེས་པ་དུག།
ནད་ལ་བདང་སྟོབས་བྱས་པ་དུག།
གན་པོས་གཞོན་ཏུ་བཞུན་པ་དུག།
དབུལ་པོ་ཉིན་པར་ཉལ་བ་དུག།

11. དས་པ་མང་པོ་ཁས་འཛིན་མི་བྱེད་ལ།
གལ་ཏེ་དགའ་བས་ཁས་ནི་སྒྲངས་གྱུར་ན།
རྩེ་ལ་རི་མོ་བྱིས་པ་ལྟ་གྱུར་ནི།
ཤི་ཡང་གཞན་དུ་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

12. You will come to terms with your enemy on
occasion
And on occasion you will quarrel with your
friends.
Having learned to distinguish what should be
done and what not,
The clever man will always select his opportunity.
13. If you sin in speech you will be damned.
The parrot, the singing bird and the waterhen,
The silent waterduck which man does not catch—
Their entire accomplishment is keeping silence.
14. If you keep your weapons in order your enemy
will be subdued.
By wearing poor clothes a woman will be subdued.
By treatment illness will be subdued.
Ignorance will be subdued (overcome) by effort.
15. Keep your resolves to yourself as a secret,
Like the body which lies (hid) in the mud.
If it were not that the sprouts attract attention
Who would find the lotus root ?

12. རྒྱལ་ལྷ་དག་དང་འབྲུམ་པར་བྱ།
 རྒྱལ་ལྷ་བ་ཤེས་དང་འཐབ་པར་བྱ།
 བྱ་དང་མི་བྱའི་ཚོད་ཤེས་པས།
 མཁས་པས་རྒྱལ་ནི་འདྲ་བར་བྱ།

13. ཁ་ཡི་ཉེས་པས་འཕྱང་འབྱར་ནི།
 རྟེན་ཚིག་སྐྱབས་ནི་དྲི་ར།
 མི་སྣ་རྒྱ་རྒྱར་མིས་མི་འཛོལ།
 ཐམས་ཅད་འབྱུང་བྱེད་མི་སྣ་ཡིན།

14. ཆས་བཞག་བསྐར་བས་དག་པོ་གཏུལ་
 གོས་ངན་གྱིས་ནི་རྒྱང་མ་གཏུལ།
 བསྐྱང་བ་བྱས་པས་ནད་རྣམས་གཏུལ།
 གོམས་པ་ཡིས་ནི་མ་རིག་གཏུལ།

15. རང་གི་སྤྱོད་པ་སྤྲོ་བར་བྱ།
 འདམ་གྱི་ནང་དུ་ལྷས་བཅུག་པའི།
 གལ་ཏེ་སྤྱ་བྱས་མ་བོས་ན།
 བསྐྱའི་ཅ་བ་སྤྱ་ཡིས་རྟེན།

16. Although it may become perceptible
Still a non-existent substance (reality) will not be
mentioned.
How could the peacock in the painting eat the
jewels ? *

17. If anyone plans in his mind to do evil
He always uses pleasant words to the other.
When the hunter sees the game to be killed
He sings a sweet song to please it.†

18. Whatever your thought (or opinion) may be
It should be clearly impressed on all men's minds.
They are thus brought under your control,
As by the wish-granting gem.‡

19. It is easy to live by carrying the loads of others.
It is easy to dress in tree-bark in the forest.
It is easier for men to die
Than to spend their days in quarrelling.

* This refers to the story of a man who was threading pearls in a room on the wall of which there was a painting of a peacock. The peacock came out of the picture and swallowed the pearls but no one would believe his story (D S.).

† The Tibetans say that this is still done by hunters.

‡ A synonym for བོད་འཛིན་ཞེས་ཀྱི་ the usual name of the wishing gem. (Ge-she).

16. བལ་ནི་མཛོན་སྤྲུལ་གྱུར་གྱུར་ནི།
 མི་སྤྲོད་དངོས་པོ་སྤྲུ་ནི་བྱ།
 དེ་མོ་ལ་བཞནས་སྤྲུ་ཡིས།
 རི་ལྗང་མོར་བྱ་བ་བར་བྱེད།
17. བཤ་ཞིག་ཡིན་ལ་བཞོད་བྱེད་འཁོར།
 དེ་ལ་དག་དུ་སྒྲུན་ཆོག་བཟོད།
 རྒྱུ་པ་རི་རབས་བཞོད་མཐོང་ཆོ།
 ཡིན་འོང་གྲུ་སྒྲུན་ཡིན་པ་བཞིན།
18. བསམ་པ་བཤ་དང་བཤ་གིས་ནི།
 མི་རྣམས་ཡིན་ནི་ཡང་དག་སྒྱུར།
 དེས་ན་དེ་ཡི་དབང་དུ་འགྱུར།
 མྱ་ཆོགས་ནོར་བྱ་མི་བཞིན་ནོ།
19. བཞན་གྱི་ཁྱར་ཁྱར་འཆོ་བ་སྤྲ།
 བཞན་ན་གིང་ཕྱན་གྱིན་པ་སྤྲ།
 མི་རྣམས་གི་བར་གྱུར་གྱུར་སྤྲ།
 ཉིན་དེ་བཞིན་དུ་བརྒྱས་ཐབས་མིན།

20. The root-principle of mankind is not to quarrel.
What would you do with wealth obtained by
quarrelling ?
What would you do with wealth and life
Obtained by pride and the suppression of good.*
21. He who undertakes work which he cannot carry
out,
Who vies with the multitude and disputes with
the powerful,
Who lets a woman know his thoughts—
The four gods of death sit at his door.†
22. Regard not an evil prince.
Regard not deceitful relatives.
Regard not a lustful woman.
Regard not a great sinner.‡
23. He who can go anywhere
Why should he be injured through his attachment
to his own native land ?
The evil man says “it is my own well”
And saying thus, drinks the brackish water.

* D.S. prefers “Pride and violence.”

† i.e. he is risking his life.

‡ The Ge-she Ka-chen Töndrup says that this is read to mean “May I not see” etc.

20. མ་བརྟམ་མི་ཡི་ཙ་བ་ཡིན།
 བརྟམ་བའི་ནོར་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།
 ང་གྱལ་དྲེགས་པས་རབ་བཙམ་བའི།
 ནོར་དང་སྒྲིག་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ།
21. བྱ་བ་མི་སྒྲེགས་ཚོས་པར་བྱད་པ་དང་།
 ཚོགས་དང་འཁོན་ཞིང་སྒྲེབས་ལྷན་དག་ལ་གྲོལ།
 བྱད་མེད་ལ་ནི་ཡིད་བདན་བྱད་པ་སྟེ།
 འཆི་བདག་བཞི་པོ་སྒྲེ་ཡི་བྱང་ན་སྟེ།
22. གྱལ་པོ་ངན་པ་ཡོད་མ་མཐོང་།
 མཇེའ་བོ་གཡོན་ཅན་ཡོད་མ་མཐོང་།
 འདྲོད་ལྷན་རྒྱུང་མ་ཡོད་མ་མཐོང་།
 སྒྲེ་པོ་སྒྲིག་ཅན་ཡོད་མ་མཐོང་།
23. གང་ཞིག་ཀྱན་དུ་བཟོད་བྱ་ཡོད་པ་དེ།
 རང་ཕྱལ་ཆགས་པས་བརྒྱག་པར་ཅི་བྱིར་བྱེད།
 སྒྲེ་པོ་ངན་པ་བདག་གི་ཁྲིན་པ་ནི།
 འདི་ཡིན་ཟེར་ཞིང་བ་ཚ་ཅན་རྒྱུ་འབྱུང་།

24. A highly learned man
Has two (forms of) felicity.
Either he will abandon all earthly interests
Or else has much which could be abandoned.*
25. He whose glory has left him (and)
Whose efforts have become meaningless,
When a holy man becomes impoverished (in this
way)
He is unhappy except in a forest.†
26. The career of a holy man is of two kinds.
Like a flower waving its head
Which is either honoured by all in the world
Or else disappears alone in the forest.
27. Life, which perishes naturally in a moment,
Has this as its essence.
As your actions and intellect are undeveloped
Remain modest in society. ‡

* The last two lines are obscure. They are compressed into one line in the S.C.D. edition but now stand as given in the P.T.

† He prefers the life of a hermit.

‡ The last two lines are obscure. The translation given above is my own, based on the text as it stands. The Ge-she considers that the text is corrupt and proposes to alter the third line to འཇོན་པོ་མཐོང་སྤྱོད་ etc., and translate these lines as :—

Exhaustion, subtraction and want of development.

(Therefore) remain in forgetfulness in the midst of it all.

འགྲོ་བ་རྒྱ་སྤྱོད་ is now used colloquially to mean forgetfulness but I am inclined to think that it must be taken to mean 'modest' here.

24. སྒྲིབ་པ་སྒྲིབ་པ་མཐོ་བ་ལ།
འདི་ན་བདེ་སྒྲིབ་གཉིས་ཡིན་ཏེ།
འདྲུ་འཛི་ཐམས་ཅད་སྒྲིབ་པ་འམ།
སྒྲིབ་པ་ཤིན་ཏུ་གྱུ་ཆེ་བའོ།
25. དཔལ་ནི་གྲུབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་གྲུབ་ཅིང་།
ཆོལ་བ་དོན་མེད་ཉིད་གྲུབ་པའི།
དམ་པ་དབུལ་པོར་གྲུབ་པ་ལ།
ནགས་ལས་གནས་ཏུ་བདེ་བ་མེད།
26. དམ་པའི་འགྲོ་བ་གཉིས་ཡིན་ཏེ།
མེད་པ་དག་གི་མགོ་ཕྱོགས་བཞིན།
འཛིག་དོན་ཀུན་གྱིས་སྒྲིབ་བཀྲར་བའམ།
ནགས་ཉིད་ཏུ་ནི་དེངས་པར་བྱ།
27. རང་གིས་སྐད་ཅིག་འཛིག་པ་ཡི།
ཆོ་ཡི་སྒྲིབ་པོ་འདི་ཡིན་ཏེ།
མཛད་དང་མཁས་དང་ཤེད་མ་བྱེ།
ལྷན་ཅིག་བག་ཡངས་གནས་པའོ།

28. An anthill increases by accumulation.
 Similarly eye-medicine is used up by distribution.
 The to-be-feared grows less by association.
 That is *the* thing to understand.
29. The anthill and honey,
 The waxing moon, up to the full,
 The possessions of kings and beggars
 Increase by gradual accumulation.
30. Do not be excessively covetous.
 Great greed entails punishment.
 If you are stultified by excessive covetousness
 You are like the fox that was killed by the bow.*
31. He who always pursues the man who can do
 something for him
 And pays no heed to the man who has done
 something
 Is like the wicked man whose ear was filled with
 curds.
 Such a one has stolen that which was guarded.†

Cf. the story in the འབྲུག་པ་ volume ག་ leaf 165. The fox bit the bow string and was killed by the poisoned arrow.

† The two last lines of this verse are very obscure. They are possibly a reference to some story. The Ge she's explanation is to the effect that the curds are a reference to churning, and that the lines mean that a man who churns pays no heed to the butter already produced, but thinks of the butter to come.

28. བསམགས་ན་སྟོག་མཁར་འཕེལ་འབྱུང་ལ།

སྤྱད་ན་མིག་སྒྲན་ཟད་འབྱུང་རྩར།

འདྲུ་ལས་འགོང་པ་ཅུང་འབྱུང་བ།

དེ་ཉིད་ཁོ་ན་མཁས་པ་ཡིན།

29. སྟོག་མཁར་དང་ནི་སྤྱང་ཅི་དང་།

ཟླ་བ་ཚེས་པ་ཡར་གྱི་རོ།

གྱུལ་པོ་འུ་ལོར་དང་སྤྱང་པོ་འུ་ལོར།

ཅུང་ཟད་ཅུང་ཟད་བསམགས་པས་འཕེལ།

30. ཉ་ཅང་སྤྱད་པར་མི་བྱ་སྟེ།

སྤྱད་པ་ཆེ་ལས་ཉེས་པ་འབྱུང་།

ཉ་ཅང་སྤྱད་པས་སྤོངས་བྱས་ན།

ཅེ་སྤྱང་གཞུ་མཚོག་གཞུག་གཏོར་བཞིན།

31. བྱ་བའི་དོན་དུ་ཇེས་སྤྱ་འབྲང་།

བྱས་ཟིན་པ་ལ་དྲིན་མི་བྱེད།

སྤོངས་ཞོ་ཡི་ན་བ་ཅན།

བསྤྱང་བར་བྱ་བ་བྱིད་ཀྱིས་བཅོས།

Verse 31. Lines 3 and 4.

O, Karna, evil-minded like curdled milk,
You have conquered what you should have protected.

32. Do not go (in search of) excessive fame.
Judge honestly for yourself.
By the fall of the 'bel' fruit into the water
See, the forest was deserted.*
33. Do not say things which hurt the feelings (of
others).
Do not speak in a very injurious way.
The good man and the armed
Enemy become known.
34. Even if the son of his enemy speaks sweetly
The wise man is not indifferent.†
As a poisonous leaf is extremely potent (irre-
sistible)
It will cause injury at any time.
35. Whosoever does benefit to his enemy
With straightforward intention,
By so doing all enemies will arrive at
The state of folding their hands in devotion.

* This refers to a story of Sanskrit origin. The noise caused by the fall of the 'bel' fruit frightened the smaller animals who communicated their fear to the larger, thus causing the forest to be deserted.

† i.e. he remains on his guard.

32. རབ་དྲུག་གཤམ་པས་འགྲོ་མི་བྱ།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་མངོན་སུམ་བྱ།
བེལ་ཚུ་ངན་སྤང་བ་ཡིས།
ནགས་ཚལ་སྤངས་པར་གྱུར་ལ་ལྟོས།
33. གནད་དྲུ་འཕྲོག་པའི་ཚིག་མི་བཟོད།
ཤིན་དྲུ་གནོད་པའང་ཟོད་མི་བྱ།
སྦྱིས་བྱ་དང་ནི་མཚན་ཆ་ཡི།
པ་རོལ་དག་ནི་ཤེས་པར་བྱ།
34. དག་པོའི་བྱ་ནི་སྟན་པར་སྦྲ་ན་ཡང་།
མཁས་པ་ཡིས་ནི་བདང་སྟོམས་མི་བྱ་ལྟེ།
དྲུག་ལ་ཤིན་དྲུ་མི་བཟད་ཡིན་པས་ན།
དེ་ཉིད་དུས་གཞན་དག་དྲུ་གནོད་པ་སྦྱིད།
35. གང་ཞིག་དག་པོ་དག་ལ་ཡང་།
གཡོ་མེད་སེམས་ཀྱིས་པན་བྱེད་པ།
དེ་ལ་དག་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
ཐལ་མེ་སྦྱར་བ་ཉིད་དུ་བྱེད།

36. In desiring to injure your enemy
Praise his inherent good qualities.
What do evil thoughts of injury do ?
They injure you and not your enemy.
37. Be firm with the unruly, not with mildness
But with suitable harshness.
If the children are not diligent *
Does not the beneficent father threaten punishment ?
38. As long as you watch the 'way,'
As long as your steps are steady,
As long as your wisdom is unimpaired,
So long is there profit for you.
39. If you are always seeking your own advantage
What is the use of remaining among the multitude ?
There exists no means whatever for
Making all beings rejoice exceedingly.†

* For བསྐྱེད་མ་ read བྱེད་ clever or pushing. The first form is unknown to the dictionaries.

† i.e. whatever you do you cannot please everybody.

36. དགྲ་པོ་ཟླལ་གཞོན་འདོད་པ་ཡི།
བདག་ཉིད་ཡོན་པན་གྱིས་བསྟོད་གྱི།
གཞོན་སེམས་ངན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།
དེས་ནི་བདག་གཞོན་དགྲ་ལ་མིན།
37. མི་སྦྱན་སྦྱེ་པོ་ཞི་བས་མིན།
དེ་དང་འཚམ་པའི་རྩལ་པས་བསྟེན།
བྱ་ནི་མི་བསྐྱེད་པ་དག་ལ།
པན་འདོགས་པ་ཡིས་མི་སྤྲིགས་སམ།
38. ཇི་སྟིད་ལམ་ནི་མཐོང་བ་དང་།
ཇི་སྟིད་ཀྱང་པ་བསྟན་པ་དང་།
ཇི་སྟིད་ཤེས་རབ་མ་ཉམས་པ།
དེ་སྟིད་རང་གི་པན་པ་གྱིས།
39. རྣམ་པ་ཀུན་དུ་རང་པན་སྦྱད་བྱ་ཡི།
འགྲོ་མང་ནང་དུ་གནས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།
སྦྱེ་པོ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་མཁྱེན་འགྱུར་བ།
དེ་འདྲའི་ཐབས་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

40. To seek from others and yet wish for good food,
To spend your life in begging and yet have great
pride,
To be ignorant of literary works and yet wish to
dispute,—
These three make you ridiculous to others.

41. The fire which burned the forest
Became the companion of the wind,
And that same extinguished the fire.
So has the weak man no friends.

42. Not doing harm to others,
Not bowing down to low people,
Not abandoning the path of virtue,—
These are small (points) but (really) very many.*

43. Having no fear of disease,
Endeavouring to associate with the holy,
Not using the (vulgar) language of the mean,—
A day (spent thus) is greater than a hundred
years.

* i.e. really of great importance

40. བཞན་ལས་ཚོལ་ནིང་ཟས་ནིས་འདོད།
སྤང་མོས་འཚོ་ནིང་ཁངས་པ་ཆེ།
བསྟན་བཅོས་ཤེས་མེད་ཚོད་པར་འདོད།
ཁྱིད་ཀྱི་རེ་བ་སྦྱས་བཞད་གད་གྱ།

41. ཉགས་སྒྲེག་པ་ཡི་མེལ་ནི།
རྒྱང་གིས་གྲོགས་སྤ་འགྱུར་བ་ཡིན།
དེ་ཉིད་མར་མེ་འཛིག་བྱེད་པས།
ཉམ་རྒྱང་བ་ལ་བཤེས་ཡོད་མིན།

42. བཞན་ལ་བཞོད་པ་མ་བྱས་དང་།
དམན་ལ་འདྲད་པ་མ་བྱས་ཤིང་།
དམ་པའི་ལམ་ནི་མ་སྦྱངས་གང་།
ཉུང་བ་དེ་ནི་མང་པོ་ཡིན།

43. ཉན་ཀྱི་འཛིགས་པ་མ་བྱང་ནིང་།
དམ་པ་དག་དང་འགྲོགས་པར་བཅོམ།
དམན་པའི་ཚིག་ནི་མ་སྦྱས་པའི།
ཉིན་གཅིག་ལོ་བརྒྱ་བས་མཚེག་ཡིན།

44. Whenever the mean find a little wealth
They despise everybody and are filled with pride.
But the virtuous, although they may attain the
possession of wealth,
Remain bowed like ripe rice.
45. Low class creatures,
Should they become possessed of wealth or science,
Think only of quarrelling with everybody
Like the fox with the blue skin.*
46. If they become possessed of wealth or learning
Low people become proud.
But even when doubly honoured
The wise man will become the more humble.
47. Trade without profit, quarrelling with those who
have a following,
Despising to beg (and thus) poor, delighting in
lust,
Using rough language to young women,—
These five are improper conduct in a man.

* Refers to the story of the fox who fell into a vat of indigo and then said he was a tiger. (D.S.)

44. དམན་པས་གང་ཚོ་ནོར་ནི་ཅང་ཟད་ཅིང་།
 འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བརྩས་པའི་ང་རྒྱལ་ལྷན་།
 དམ་པ་ནོར་གྱི་འབྱོར་པ་ཐོབ་གྱུར་ཁྱང་།
 ས་ལྷ་མྱེན་པ་ལྷ་བྱར་ཤིན་དུ་འདུར་།
45. རིགས་དམའ་བ་ཡི་སེམས་ཅན་དག།
 ནོར་རམ་རིག་པ་ཅིང་གྱུར་ན།
 འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ཚེད་སྟུང་སེམས་།
 བགས་པ་སྒྲིན་པོ་འི་ཕ་བཞིན་ནོ།
46. ནོར་རམ་རིག་པ་ལྷན་གྱུར་ན།
 དམན་པ་ནམས་ནི་དྲིགས་པར་འགྱུར།
 གོ་འཕང་གཉིས་པོ་དེ་དག་གིས།
 མཁས་པ་ཤིན་དུ་དུལ་བར་འགྱུར།
47. བོགས་མེད་ཚོང་དང་འཁོར་ལྷན་དག་ལ་འཚོ།
 སྤྱང་ཞིང་འབྱིད་ལ་ནོར་མེད་འདོད་ལ་དགའ།
 བུད་མེད་གཞིན་ལ་ཚོག་རྩལ་སྤྲོ་བ་མྱེ།
 རྒྱུས་བྱ་ལོག་པར་སྦྱོད་པ་དེ་ལྟེ།

48. The peacock, although scorched by heat in summer,
Would rather hope for rain from the middle of
the sky
Than bend its proud neck to the bad water of the
dirty pond.

49. The ti-ti-ra bird preserves its own life
(somehow) with dew drops,
For it fears to be placed under an obligation by
begging
And will not even beg from Indra.

50. If you understand Real Truth, why have a teacher ?
When the disease is cured, what is the use of the
doctor ?
When the water is crossed, what (use) is the boat-
man ?
What use is a sorcerer to a man without
passions ? *

51. As long as an evil man is weak
So long is he naturally good,
(Like) the waters of a river in autumn
Which can be easily crossed by everyone.

* A difficult line. Might be rendered : What is the use of a familiar spirit
to an ascetic ?

48. མ་བྱ་སོག་འི་ཚ་པས་གདུངས་བྱུང་ཁྱང་།
སེམས་རྒྱུ་ལ་ཆར་བྱི་བྱུན་ལ་རི་སྤྲ་ཡི།
རྒྱུ་བྱ་རྩོག་པ་ཅན་བྱི་ཆུང་ན་ལ།
རྒྱུ་པས་པས་བསྐྱོད་པའི་མ་བྱིན་པ་མ་བདུང་ཅིག་།

49. ཏི་ཏི་ར་ནི་ཟེལ་བ་ཡི།
ཐིགས་པས་སྤོག་ནི་འཛིན་བྱེད་ཁྱང་།
བསྐྱུངས་ན་གདུགས་པའི་འཛིགས་པ་ཡིས།
བརྒྱ་བྱིན་ལ་ཡང་མི་སྤྲོང་ངོ།

50. དེ་ཉིད་ཤེས་ན་སྤོབ་དཔོན་ཅི།
ནད་སེས་སྤྲན་པ་ག་ལ་དགོས།
ཆུ་བོ་བཞུལ་ནས་བྱུ་པས་ཅི།
ཆགས་བྲལ་བྱེད་མས་ཅི་ཞིག་བྱ།

51. རན་པ་ཇི་སྤྱིད་ཉམ་ཆུང་བ།
དེ་སྤྱིད་བར་དུ་རང་བཞིན་བཟང་།
སྤྲན་ཀ་ཡི་ནི་ཆུ་བོ་འི་ཆུ།
སྤྲོ་བོ་ཀྱན་བྱིས་བཟོད་པ་སྤྲ།

52. Where store is made by the mouse,
Where the cat guards the butter,
And the crow is the director of ceremonies—
How could reliance be placed in such an arrangement ? *

53. If there is much discussion about anything
All make boast of their skill,
And as all wish to be placed foremost
That gathering is brought to naught.

54. Copulation by day and sleeping by day,
Fresh beer, curds and young people drinking,
Sleeping with withered old women,—
These six waste the bodily strength.

55. He whose anger causes no fear,
Who, when pleased, can confer no benefit,
Who can neither destroy nor subjugate—
What avails the anger of such a man ?

* This is obviously an allusion to some story but the reference has not been traced.

52. བང་གི་བྱི་བས་མཛོད་པ་བྱེད།
བྱི་ལས་མར་ནི་བསྐྱང་བ་དང་།
ཁྱ་ཡིས་ཐུག་ཚད་བྱེད་པ་ཡི།
དངོས་དེ་ལ་ནི་སྟོས་ཅི་དགོས།
53. བང་ལ་ཞལ་ད་བྱེད་པ་མང་།
ཐམས་ཅད་མཁས་པར་ང་རྒྱལ་ཚོ།
ཀུན་ཀྱང་གཙོ་བོ་བྱེད་འདོད་པ།
དེ་ཡི་ཚོགས་རྣམས་འཛིག་པར་འགྱུར།
54. ཉིན་པར་འབྲིག་དང་ཉིན་ཉལ་དང་།
ཆང་སར་ཞི་ནི་གཞིན་རྒྱ་འཐུང་།
ཤ་སྐམ་བུད་མེད་གན་ཉལ་དེ།
འདི་རྒྱག་ལུས་ཀྱི་སྟོབས་འཕྲོག་པའོ།
55. བང་ཞིག་ཁྱོད་ཀྱང་འཛིག་ས་མེད་ལ།
དགའ་ནའང་ཕན་འདོགས་མི་རྒྱས་པ།
ཚར་གཙོད་བསྐྱུ་བ་མེད་འགྱུར་བའི།
དེ་ཁྱོས་པས་ནི་ཅི་ཕྱིར་ཡོད།

56. The encounter with the time of misfortune and disease,
A time of famine and danger from enemies,
Being at the king's gate or in Yama's abode,—
These are the common remedy (i.e. affect all alike).

57. (People) strive for worldly things because they want them.
It is not done for the sake of righteousness.
Like the calf which, seeing that the milk is exhausted,
Leaves the cow at a distance.

58. Separation from the object of affection, the contempt of one's own people,
To be much in debt, association with the evil,
To be abandoned by friends who see your poverty,
These five are not fire yet they burn the body.*

59. He who, when small discords increase,
Does not attempt to make peace,
Is like the bee's honey leaking in drops,
And the ruin of a country.†

* For *मै* read *मै*

† Apparently a reference to a story which, however, has not been traced.

56. ནད་དང་པོངས་ཏུས་བྱང་བ་དང་།
 ཟུ་གའི་ཚོ་དང་དབྱས་འཛིགས་དང་།
 གྲལ་པོའི་སྒོ་དང་གཤིན་ཇིའི་གནས།
 དེ་ནམས་ཀུན་གྱི་གཉིན་པོར་འབྱུང་།
57. དགོས་པའི་དོན་ཏུ་འཛིག་དོན་སྐྱབ།
 དམ་པའི་དོན་ཏུ་དེ་དག་མིན།
 བེ་ལྷས་འོ་མ་ཟད་མཐོང་ནས།
 བ་ནི་རིང་ཏུ་སྒྲོང་བ་བཞིན།
58. སྐྱལ་པ་དང་བྲལ་རང་མིས་བརྟམ་པ་དང་།
 བྲ་ལོན་མང་ཞིང་ངན་པ་དག་ལ་སྟེན།
 དབྱལ་པོར་མཐོང་ནས་མཛེའ་བོས་སྤངས་པ་སྟེ།
 མི་མ་ཡིན་པས་ལྷས་སྟེག་དེ་ལྟེེ།
59. མི་མཐུན་ཆུང་ཏུ་འཕེལ་བ་ལ།
 མི་གང་ཞི་བར་མི་བྱེད་པ།
 སྤང་ཙྗེ་ཐིགས་པ་འཛིགས་པ་དང་།
 དུལ་འཁོར་འཛིག་པར་འབྱུང་བ་བཞིན།

60. He who has knowledge is firm.
The holy, even when destitute, do not discard
moral virtues.
Although scorched by the sun's natural heat
The natural cold of snow is not taken away.
61. Those who wish to terminate their sins believe in
Buddha.
Those who wish to terminate their earthly exist-
ences associate with the evil.
Those who wish to terminate their families beget
fools and idiots.
When cereals are to be consumed the stomach
becomes heated.
62. Those blinded by desire do not perceive their sin.
The blind man does not see the shape of (things).
The proud do not perceive their faults.
He who regards himself (the egotist) does not
perceive Real Truth.
63. A conqueror, a water channel, a creeping plant,
Women and the blind, these five,
How they are led by the crafty !
And this leading places them in the power of
others.

60. གང་ནིག་རིག་ལྷན་དེ་བཞིན་བཟླས་པ་དང་།
 དམ་པ་ཡོངས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་བཟོང་མི་བྱེད་།
 ཅི་མའི་རང་བཞིན་ཙུང་བས་གཏུངས་ཀྱང་ནི།
 ཁ་བ་གྲང་བའི་རང་བཞིན་གཏོང་མི་བྱེད།
61. རྒྱལ་པ་ཟད་འདོད་བདེ་བར་གཤེགས་པ་དང་།
 སྐལ་པ་ཟད་འདོད་སྐྱེ་བོ་རན་དང་བཟླས།
 རིགས་གྱུར་ཟད་འདོད་སྒྲིན་ནིང་སྐྱབ་པ་སྐྱེ།
 འབྱུ་ནམས་ཟད་འདོད་ཡོ་བའི་མེ་རྩོད་སྐྱེ།
62. འདོད་པས་ལོང་བས་རྒྱལ་མི་མཐོང་།
 དམུས་ལོང་གིས་ནི་གཞུགས་མི་མཐོང་།
 དྲེགས་པ་ཡིས་ནི་སྒྲོན་མི་མཐོང་།
 བདག་ལྷས་དེ་ཉིད་མི་མཐོང་དེ།
63. བྱལ་བ་ཕྱར་ཆུ་མཐི་གིང་དང་།
 བྱར་མེད་དམུན་ལོང་ལྗེ་པོ་ནི།
 གཡོན་ཅན་སྒོ་ཡིས་ཇི་ལྷར་བྲིད་།
 ཁྲིད་ནམས་གཞན་གྱི་དབང་དུ་འབྱུང་།

64. The misery which follows pleasure
Is the pleasure which follows misery.
The happiness and misery of mankind
Revolve like a wheel.
65. The invisible appears before you
And again becomes invisible.
What is that of yours and what are you ?
Who will be miserable on that account ?
66. Thus the logs of wood
Which go down together to the great ocean
Are driven apart by every wave.
Who will be miserable on that account ?
67. The very wise man conquers rather by forceful-
ness than by anger.
The evil man fails by being angry.
Oh, evil men, defeated by defeat,
How could you be called to the society of the
wise ?

64. བདེ་བདེ་རྗེས་པ་སྐྱབས་བསྐྱེད་པའི་
 སྐྱབས་བསྐྱེད་རྗེས་པ་བདེ་བ་ཡིན།
 མི་ནམས་ཀྱི་མི་བདེ་སྐྱབས་དག།
 འཁོར་ལོ་བཞིན་ཏུ་འཁོར་བར་བྱེད།

65. མ་མཐོང་བ་དང་མ་རྟོན་ཏུ་ཚྭ་གས།
 རྒྱན་ཡང་མ་མཐོང་བ་རྩ་སོང་།
 ཁྱོད་ཀྱི་དེ་ཅི་ཁྱོད་ཀྱང་ཅི།
 དེ་ལ་མྱ་ངན་སྦྱ་ཞིག་བྱེད།

66. ཇི་ལྟར་ཇི་ལྟར་གཤེད་དག་ནི།
 བྱ་མཚོ་ཆེ་ལ་ཉལས་འགྲོ་བ།
 དབའ་རྒྱལས་ཀྱིས་ནི་སོ་སོར་བྱ།
 དེ་ལ་མྱ་ངན་སྦྱ་ཞིག་བྱེད།

67. རྩོ་བྱོས་ཆེ་ལྷན་ཁྱོ་བས་ཤུགས་ལས་བྱལ།
 རྩོ་བོ་ངན་བ་ཁྱོ་བས་མེད་ལ་ཕམ།
 ཕམ་བས་ཕམ་བར་བྱས་པའི་རྩོ་ངན་དག།
 རྩོ་ལྷན་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཅི་ཕྱིར་འཕྲིན།

68. A big stone, by a great effort,
May be thrown to the top of a hill,
But can be toppled over by a small (effort).
Our own faults and virtues are like this.
69. The man who, with regard to something which is
not to be done,
Meddles in the matter
Will surely come to grief,
Like the monkey which turned out the child.*
70. He who has entirely forsaken his own interests
And rejoices in those of the other party
Will surely be destroyed.
How such a man resembles King Rab-mar ! †
71. If an astronomer calculates from the sky
He will ascertain the paths of the moon and the
stars ;
But in his house the womenfolk are at variance,
And he does not perceive their various mis-
conduct.

* Refers to some story which has not been traced.

† This reference has not been traced.

68. བ་བོང་འབད་བ་ཆེན་པོ་ཡིས།
རི་ཡི་རྩེ་མོར་འདེབས་པར་རྒྱས།
ཅུང་ཟད་ཙམ་གྱིས་དེ་སྐྱར་བ།
རང་གི་སྦྱོན་ཡོན་དེ་དག་མཚུངས།
69. མི་གང་བྱ་བ་མ་ཡིན་པའི།
བྱ་བ་ལ་ནི་སྦྱོར་བྱེད་པའི།
དེ་ནི་ངེས་པར་འཕྲང་འགྱུར་དེ།
ཁྱེད་འབྱོན་པའི་སྦྱེད་བཞིན།
70. རང་གི་ཕྱོགས་ནི་ཡོངས་སྤངས་ནས།
གཞན་གྱི་ཕྱོགས་ལ་དགའ་བ་གང་།
དེ་ནི་ངེས་པར་བརྟག་འགྱུར་དེ།
གྲུལ་པོ་རབ་དམར་ཇི་བཞིན་ནོ།
71. གཤམ་ལ་སྐར་གཤམ་དག་གིས་རྩིས་བྱས་ན།
རྒྱ་བ་དང་ནི་སྐར་མའི་ལམ་ནམས་ཤེས།
ཁྱིམ་ནི་མ་དང་ཁྱིམ་ཐབ་ལོག་པ་དག།
སྒྲ་ཆོགས་སྦྱོར་བ་དེ་ནི་མཐོང་མ་གྱུར།

72. The moon's colour was apparent (reflected) in the
unsullied water.
And you wished to seize the lotus root.
Oh, swan, who knew how to separate water and
milk,
What has become of your knowledge to-day ? *
73. Any man who has work, great or small,
And desires to do it,
And in this endeavour does his best,
Is considered to be doing a lion's work.
74. So, in protecting his kingdom
And in overcoming his venturesome rivals.
(A king) should not rely on his subjects
But do it personally in this present life.
75. He who says to himself, 'who is the loved one
and who the other,'
Who acts affectionately, magnanimously
And broadmindedly, such a man
Controls the whole earthly globe.

* This reference has not been traced.

72. རྩོམ་ཅིན་ཚུན་ཆུ་ཚོས་སྤང་གུར་པ་
 བསྐྱའི་ཚ་བ་ལེན་པར་ཁྱོད་བྱེད་གུར་
 ངང་བ་ཚུན་འོ་ས་འབྱེད་ཤེས་པའི་
 ཁྱོད་ཀྱི་སྒྲོ་བྲིས་དེ་རིང་གང་ཏུ་སྤོང་།

73. སི་གང་བྱ་བ་ཆེན་པོ་འམ་།
 ཚུང་ཟད་བྱེད་པར་འདོད་ན་ཡང་།
 དེ་ནི་བསྐྱེམས་ས་ནས་རབ་བྱ་སྤེ།
 སང་པོའི་ལས་གཅིག་ཡིན་པར་བཤད་།

74. ཇི་ལྟར་རྒྱལ་སྤྱི་བསྐྱུང་བ་རང་།
 སྤྱོད་འོ་དག་ནས་ས་འདུལ་བ་དག་།
 འབངས་ལ་རེ་བ་མ་འཛོག་པར་།
 ཞལ་བཞུགས་ཚེ་ན་སྐྱུར་དེ་མཛོར་།

75. སྤྱིང་ཏུ་སྐྱུག་པའམ་གཞན་གང་ཞེས་།
 སེམས་པ་ཡང་བ་དག་བཅེ་བར་བྱེད་།
 སྤྱིད་པ་བྱ་ཆེན་ལུན་བ་དག་།
 ས་ཡི་དགྱིལ་འཁོར་བམས་ཅད་གཉེར་།

76. By always uttering pleasant speeches
It is easy for a king to beguile his people.
But as regards profitable words, which are like
medicine,
The speaker is rarer than the listener.
77. If you understand the purport of the doctrine
As when the beam is at fault when weighing is
done,
Even if it was constructed by a reputed wise man,
It is better to let your own (conviction) be the
winner.
78. If he is equal in wealth and ability,
If he knows the essential vital point and is diligent,
A follower of this kind is sure to injure you.
No enemy will injure you as he will.
79. If fire is lighted in water *
How is it to be extinguished ?
If the fear comes from the protector
Who is there to protect you from this fear ?

* i.e. if water be set on fire.

76. ཏྲག་དྲུ་སྟན་ཚིག་སྒྲ་བ་ཡི།
རྒྱལ་པོས་སྒྲིས་བྱ་བྱིད་པར་སྒྲ།
ཕན་ཚིག་སྒྲན་དང་འདྲ་བ་དེ།
ཉན་པ་བས་ཀྱང་སྒྲ་བ་དཀོན།

77. གལ་ཏེ་ཚོས་དེན་དོགས་པ་ཡི།
ཞལ་ཚེ་ལས་སྤང་སྒྲིན་ན་ནི།
འགྲོ་བ་སྒྲོ་ལྡན་གཅིག་གྱུར་ཀྱང་།
དེ་ལས་བདག་ནི་ནམ་པར་རྒྱལ།

78. རྟོར་མཉམ་རྒྱས་པ་མཉམ་པ་དང་།
གནད་ཤེས་འབད་ཚོལ་ཆེ་བ་ཡི།
ལཁོར་གྱིས་ངས་པར་གནོད་འགྱུར་གྱི།
གང་དགྲས་མི་འཕྱང་དེ་ཡིས་འཕྱང་།

79. རྒྱ་ཡི་ནང་ནས་མི་འབར་ན།
མ་དེ་གང་གིས་ཞི་བར་བྱེད།
སྒྲོབ་པ་ལས་ནི་འཛིགས་པ་བྱུང་།
འཛིགས་པ་དེ་ལ་སྤྱ་ཡིས་སྤྱང་།

80. (A drum) when not adjusted, does not give forth pleasant sounds.
Even when adjusted the sound emitted is not sweet.
The world is like a small drum.
It should be so adjusted as to give forth a melodious sound.
81. The lord of the earth, being influenced by passionate desires, does not discriminate between benefit and injury.
He conducts himself as he pleases, like a lust-maddened elephant.
Tortured by remorse, he falls over the precipice of despondent misery.
He blames those around and is ignorant of his own fault.
82. In a time of disputes a king, rather than acquire wealth,
Should preserve his life by abandoning property.
Just as when the butcher shears the sheep's fleece
(The sheep thinks) the sparing of its life to be a great gain.
83. When there is a snake at the root and an eagle above,
Monkeys climbing in the branches and the flowers surrounded by bees,
Where a resting place is provided for all savage animals,
Pay no heed to (beware of) such a sandalwood tree.

80. མ་བསྐྱལ་མ་སྒྲན་ལྷ་ཕྱོད་པ།
 བསྐྱལ་ནས་སྒྲན་པ་མི་སྒྲིབ་སྐྱེ་པ།
 འཛིག་ཅིན་རྩ་ལྷ་མ་དང་འབྲེ་པ།
 དེ་ལྟར་བསྐྱལ་ཞིང་སྒྲན་སྒྲིབ་སྐྱེ་པ།
81. མ་བདག་འདྲོད་ལ་ཆགས་པས་པན་དང་གཞོན་པ་དེས་མི་འགྱུར།
 ཇི་ལྟར་རང་དགར་རང་སྒྲོན་སྒྲོས་པའི་ཁྲུང་ཆེན་བཞིན་དུ་སྒྲོན།
 དེ་ལྟོག་འགྱུར་པས་རང་གཏུངས་ཉམས་པའི་སྤྱང་ནག་གཡང་སར་རྒྱུང་།
 དེ་ཡིས་འཁོར་པ་ཉམས་པ་གོད་བྱེད་རང་གི་སྒྲོན་མ་རིག།
82. ཅོད་དུས་ཀྱལ་པོ་ནོར་ཚྲིགས་བོབ་པ་ལས།
 སྒོག་ནི་བསྐྱུང་གི་ནོར་ནི་བདང་བར་བྱ།
 ཇི་ལྟར་བཤན་པས་ལྷག་གི་བལ་བྲེགས་ནས།
 སྒོག་ཐར་བྱས་པ་རྩེད་པ་ཆེ་བ་བཞིན།
83. ཅ་བ་བྱང་འགྲོ་ཅེ་མོ་མཁའ་ལྷིང་དང་།
 ཡལ་ག་སྒྲེ་འཛིག་མེ་ཏོག་བྱང་པས་བསྒྲོན།
 གང་ཞིག་གཏུག་པའི་སེམས་ཅན་གནས་བཅས་པ
 ཅ་རྒྱན་གིང་དེ་ལ་ནི་བསྒྲན་དུ་མེད།

84. By whatever means you control your enemies
It is not the (physical) ability but the method
(which matters).
See how the crow with the string of golden beads
Got the snake killed.*
85. He who has understanding is mighty.
What can you do with might without understanding?
How strong the lion was,
Yet he was killed by the hare.†
86. If you (want to) have proper method in your
work
Consult those possessed of understanding.
What need is there to speak of obtaining health,
wealth and happiness?
Even if you fail it will still look well.
87. The conduct of the morally virtuous is self-evident,
But how can it cure evil persons?
Like phlegm (? acidity) which is brought on by
hot rough-tasting condiments (their evilness)
becomes very much increased.

D. S. explains that the snake lived at the foot of the tree in which the crow lived who owned the beads. The crow wished to kill the snake and accordingly dropped the beads. A passer-by who wished to take the beads killed the snake in order to do so

† The hare told the lion to look at his reflection in a well, and the lion fell in. One of the few stories referred to in this book which are known in Tibet.

84. བང་གི་ཐབས་ཀྱིས་པ་རོལ་གཞིན།
 རྒྱས་པས་མ་ཡིན་ཐབས་ཀྱིས་རེ།
 བྱ་རོག་གིས་ནི་གཞིར་བྱེད་གིས།
 རྒྱལ་དག་པས་ད་པ་གྱུར་ལ་རྩོམ།
85. བང་ལ་རྩོམ་ཡོད་རེ་རྩོམས་ལྡན།
 རྩོམ་ཡོད་རྩོམས་ཀྱིས་ཅི་ནིག་བྱ།
 ཅི་ནིག་སེང་གི་རྩོམས་དང་ལྡན།
 རི་བོང་གིས་ནི་སྒྲིག་དང་བལ།
86. བྱ་བའི་ཐབས་ཀྱིས་གྲོགས་བྱེད་ན།
 རྩོམ་ལྡན་དག་ལ་རི་བར་བྱ།
 རྩན་སྤུམ་ཚོགས་པ་རྩོམ་ཅི་དགོས།
 འཕྲུང་གྱུར་ན་ཡང་མཛོས་པ་ཡིན།
87. ཡིན་ཏན་རྩལ་སྒྱུར་རང་བཞིན་གསལ་བ་ཡིས།
 རྩེ་བོང་ན་པ་བཅོས་སྤུ་ག་ལ་རུང་།
 ཚ་ཞིང་རྫོང་ཆེ་རྩལ་པས་བསྐྱབས་པ་ཡིས།
 བར་ཀན་ནད་བཞིན་གིན་ཏུ་འཕེལ་བར་འགྱུར།

88. The man against whom you feel anger in your
heart

Is not to be admonished by words.

Catch your enemy by the feet and

Then admonish him with the weapon of words.

89. In as far as danger has not been encountered

In so far is danger to be feared.

At the time of real danger

It should be vanquished like a mistake (which is
acknowledged).

90. (As regards) one who has imbibed the truth,

Is it clever to impose upon such a man ?

When a man is resting on the bamboo *

What is brave about killing him ?

91. Even when young, rejoice in the intense tran-
quillity of the old.

Be not proud of what you know, even when
learned.

However great your glory, be forbearing in your
manner.

However high you may rise, be not proud.

* D. S. prefers to read 𠄎 as bricks, but this meaning of the word appears to be modern. This line may possibly mean "when a brave man is asleep" or again 𠄎 might be read 𠄎 and the line translated "when a man is resting on the greensward."

88. མྱེང་ལ་ཁོན་ཏུ་གཟུང་བུ་ཡི།
 དེ་ལ་ཚོག་གིས་མ་བསྐྱལ་བར།
 དག་པོའི་གང་པ་ནས་གཟུང་ནིག།
 ཚོག་གི་མཚན་ཅས་བསྐྱུན་པར་བུ།
89. རི་མྱིན་འཛིགས་པ་མ་བྱུང་བ།
 དེ་མྱིན་འཛིགས་ལ་འཛིགས་པར་བུ།
 འཛིགས་པ་མངོན་ཏུ་བྱུང་པའི་ཚོ།
 འཛིགས་ནོར་ལྷ་བྱུང་གཞིས་པར་བུ།
90. བདེན་ལ་བྱགས་པར་གྱུར་པ་ལ།
 སྤྱུ་བྱེད་མཁས་པ་ཡིན་ནས་མ།
 སྤྱ་བར་བདེན་དེ་ཉལ་བ་དང་།
 གསོད་པ་དེ་ཅི་དཔའ་བོའམ།
91. གཞོན་ཡང་གཏན་པའི་ཉེ་བར་ཞི་ལ་དགའ།
 མཁས་པར་གྱུར་ཀྱང་ཤེས་པའི་ང་རྒྱལ་མེད།
 གཞི་བཟློག་ཆེ་ཡང་བཟོད་ཅིང་དེས་པའི་ངང་།
 རི་མཐོར་བྱིན་ཡང་ང་རྒྱལ་དྲིགས་པ་མེད།

92. Those who ever delight to benefit all creatures
Are supreme like the lamp made from a jewel,
Which relies not on oil
Nor on the vessel nor on the wick (for its light).*

93. A doctor taking food and not digesting it,
A king speaking falsehoods, and
A man of good birth misbehaving himself,
These three are very unbecoming.

94. By association with the exalted
Who would not become exalted ?
The thread on which the flowers are strung as a
garland is attached to the head.

95. He who preaches at the timely season
And speaks when opportunity arises
Will be very much remarked
And obtain worldly greatness.

* It is believed that certain jewels have the inherent quality of emitting light.

92. ཏྲག་དུ་སེམས་ཅན་ཕན་དགའ་ནམས།
 རིན་ཆེན་སྒྲན་ལྟར་མཆོག་ཡིན་ཏེ།
 ལྷུམ་ལ་བཞུས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་།
 རྩོད་དང་མྱོང་བུ་ལ་བཞུས་མིན།

93. ལྷན་པ་ཟས་ནི་མ་བྱུང་དང་།
 རྒྱལ་པོ་བརྟན་དུ་སྤྱོད་བ་དང་།
 རིགས་ལྡན་སྤྱུག་པ་སྤྱོད་པ་ཞེ།
 འདི་གསུམ་ཡིན་དུ་མི་རིགས་པའོ།

94. མཐུ་ཆེ་བ་དང་འགྲོགས་འགྱུར་ན།
 མཐོན་པོ་ཉིད་དུ་སྤྱོད་མི་འགྱུར།
 མི་ཏྲིག་གྲུང་བར་འབྲེལ་པ་ཡི།
 རྒྱུད་པ་མགོ་ལ་འདོགས་པར་བྱེད།

95. དུས་ལ་བབ་པར་ལྷོན་པ་དང་།
 གནས་སྐབས་བཅས་པར་སྤྱོད་བ་དང་།
 ཡིན་དུ་ངོ་མཚར་གྱུར་ལ་འགོད།
 འཇིག་རྟན་ཆེན་པོ་ཉིད་ཐོབ་འགྱུར།

92. Those who ever delight to benefit all creatures
Are supreme like the lamp made from a jewel,
Which relies not on oil
Nor on the vessel nor on the wick (for its light).*
93. A doctor taking food and not digesting it,
A king speaking falsehoods, and
A man of good birth misbehaving himself,
These three are very unbecoming.
94. By association with the exalted
Who would not become exalted ?
The thread on which the flowers are strung as a
garland is attached to the head.
95. He who preaches at the timely season
And speaks when opportunity arises
Will be very much remarked
And obtain worldly greatness.

* It is believed that certain jewels have the inherent quality of emitting light.

92. ཏྲག་དུ་སེམས་ཅན་པན་དགའ་ནམས།
 རིན་ཆེན་སྒྲན་ལྟར་མཆོག་ཡིན་ཏེ།
 ལྷུམ་ལ་བཞུས་པར་མི་བྱེད་ཅིང་།
 རྟོན་དང་སྤོང་བྱ་ལ་བཞུས་མིན།

93. སྒྲན་པ་ཟས་ནི་མ་བྱུང་དང་།
 བྱལ་པོ་བརྟན་དུ་སྦྱ་བ་དང་།
 རིགས་ལྡན་སྦྱག་པ་སྦྱོར་བ་སྟེ།
 འདི་གསུམ་ཡིན་དུ་མི་རིགས་པའོ།

94. མཐུ་ཆེ་བ་དང་འགྲོགས་འགྱུར་ན།
 མཐོན་པོ་ཉིད་དུ་སྦྱ་མི་འགྱུར།
 མི་ཏྲིག་སྤོང་བར་འབྲེལ་བ་ཡི།
 སྦྱར་བ་མགོ་ལ་འདོགས་པར་བྱེད།

95. དུས་ལ་བབ་པར་སྟོན་པ་དང་།
 གནས་སྐབས་བཅས་པར་སྦྱ་བ་དང་།
 ཡིན་དུ་ངོ་མཚར་གྱུར་ལ་འགོད།
 འཇིག་རྟེན་ཆེན་པོ་ཉིད་ཐོབ་འགྱུར།

96. He who is possessed of diligence, courage,
Might, wisdom, (the power) to subdue others,
And perseverance, these six virtues,
Is feared even by the gods.
97. (As regards) your former enemy, now defeated,
Trust him not even when he wishes to become
your friend.
See how in the cave where the owls were gathered
The raven lit a fire and they were burned.*
98. Eating, sleeping, fearing and copulating—
Man and the brutes are alike in these.
By the practice of religion mankind is elevated
If religion is not understood, is man not on a
level with the brutes ?
99. Those who speak ill of religion,
Although they go and come by day,
Are like the smith's bellows :
They have breath but they are not alive.

* Refers to some story which has not been traced.

96. བཙུན་འགྲུས་རྩལ་པོད་བཙན་པ་དང་།
 ལྷོབས་དང་སྒྲོ་གྲོས་པ་རིལ་གནོན་།
 འབད་ཚེལ་ཡིན་ཏན་བྱུག་ལུན་པ།
 དེལ་ལྷ་ཡང་འཛིགས་པ་སྒྲེ།
97. ལྷོན་ཆད་དག་པོ་ཕམ་པར་བྱས་པ་དག།
 མཛེལ་བོར་འདོད་འོངས་པ་ལ་ཡིད་མི་བཙན།
 བྲག་ཕྱག་འཁྱུག་པའི་ཚྭ་གས་ཀྱིས་གང་བ་ལ།
 བྱ་རོག་གིས་ནི་མི་བཏང་བསྐྱེགས་ལ་ལྷོས།
98. ཟ་དང་གཉིད་ལོག་འཛིགས་དང་འབྲིག་པ་སྒྱུད།
 མི་དང་ཕྱུགས་རྣམས་དེ་དག་མཉམ་པ་ཡིན།
 ཆོས་སྒྱུད་པ་ཡིས་མི་རྣམས་བྱད་པར་འཕགས།
 ཆོས་མི་ཤེས་ན་ཕྱུགས་དང་ཅིས་མི་མཉམ།
99. གང་ཞིག་ཆོས་ལ་སྒྱུད་པ་རྣམས།
 ཉི་མར་འགྲོ་དང་འོང་ན་ཡང་།
 དེ་ནི་མགར་བའི་སྒྱུད་པ་བཞིན།
 དབྱུགས་འབྱིན་ཀྱང་ནི་གསོན་མ་ཡིན།

100. Leaving the patron, Buddha,
And bowing to other gods,
Is like a fool who comes to the bank of the Ganges
And being thirsty digs a well.
101. Although you may remain in a country for a very
long time
It is absolutely certain that you will have to leave
Whatever may be the difference in the parting.
The actual going cannot be avoided.
102. By compulsory separation excessive pain is in-
finitely caused to the mind.
But if the giving-up is voluntary
Infinite peaceful happiness will be obtained.
103. One's desire is to be attractive and happy,
And wealth is of course pleasant.
But yet this world of existence
Is like a healthy drunken person being carried.*

* This line is obscure but may mean that the evil and stupid course is preferred.

100. སངས་རྒྱས་མགོན་པོ་ཡོངས་སྤངས་ཏེ།

ལྷ་གཞན་ལ་ནི་ཕྱག་བྱེད་པ།

སློང་ན་གང་གྲུའི་འགྲམ་དུ་ནི།

སྐྱེས་ནས་ཁྱིམ་པ་བྱེད་དང་མཚུངས།

101. ཡུལ་ནི་ཤིན་དུ་ཡུན་རིང་གནས།

ངེས་པ་ཁོ་ནར་འགྲོ་བར་འགྱུར།

འབྲལ་ལ་ཁྱད་པར་ཅི་ཞིག་ཡོད།

འགྲོ་བ་རང་ཉིད་སློང་མི་བྱེད།

102. དབང་མེད་འབྲལ་བས་ཡིད་ལས་ཀྱང་།

ཡོངས་སྤངས་ཀྱང་བ་མཐའ་ཡས་སྦྱེད་པར་བྱེད།

འདི་དག་རང་གིས་སྤངས་ན་ནི།

ཞི་བས་བདེ་བ་མཐའ་ཡས་འཐོབ་པར་འགྱུར།

103. འདོད་པ་ཡིད་འོང་ཡིན་པ་བཤད།

འབྱུར་པ་ཉམས་དགའ་ཡིན་མེད་ཀྱི།

འོན་ཀྱང་འཇོ་བའི་འཇིག་རྟེན་འདི།

ནད་མེད་ཆང་འཕུངས་ཁྱུར་པར་མཚུངས།

104. For living beings there is no moral defilement
equal to lust.
Nothing injures others as envy does,
None is so fawning as a beggar,
There is no friend or relative to equal generosity.

105. There is no eye like (that of) wisdom,
There is no darkness like spiritual darkness,
There is no enemy like disease,
There is no danger to equal death.

106. Comparing these, the most inexorable
Is death, which will certainly come.
(Therefore) let your mind be turned from desire
And rejoice in the True Religion.

107. It is well to have this friend and that gem.*
The wishing gem is real—stones are not gems.
The topaz being treated as the best (of gems),
Such a gem (causes) the ruin of the world.†

* Here generosity is the friend and religion the gem.

† This verse was referred to a learned 'incarnation' in Tibet who considered that there was a reference to some story.

104. འགྲོ་བའི་རྩི་མ་ཆགས་པ་འདྲ་བ་མེད།
 བཞུན་ལ་བཞུན་པ་ཕྲག་དྲིལ་འདྲ་བ་མེད།
 མཛེར་བོ་སྒྲོང་ས་མོ་བ་འདྲ་ཡོད་མིན་དེ།
 བཞུང་དང་མཉམ་པའི་བཞུན་བ་ཤེས་གང་ཡང་མེད།

105. ཤེས་རབ་དང་མཉམ་མིག་མེད་དེ།
 མྱོང་ས་པ་དང་མཉམ་སྒྲུན་བ་མེད།
 ཉན་འདྲ་བ་ཡི་དགྲ་བོ་མེད།
 འཆི་བ་དང་མཉམ་འཛིགས་པ་མེད།

106. དེ་བས་ཤིན་དུ་མི་ཟད་པའི།
 འཆི་བ་ངེས་པར་འབྱུང་འབྱུང་བས།
 འདོད་པ་རྣམས་ལ་སེམས་སྒྲིག་ལ།
 དམ་པའི་ཆོས་ལ་དགའ་བར་གྱིས།

107. གྲོགས་པོ་འདིས་ནོར་དེ་ཡོད་ལགས་པས།
 ཡོད་བཞིན་ནོར་བྱིད་དོར་འབྱུང་ནོར་མ་བྱེད།
 སྒྱུར་ལོང་རྒྱན་གྱི་དཔ་པར་བྱེད་གྱུར་པ།
 དེ་ནི་འདི་འདྲའི་ནོར་བྱ་འཛིག་དེན་འཕྱང་།

108. Whatever there be on the earth's surface, grain,
Gold, cattle and good health,
Not all these will suffice to satisfy one man.
If you understand this you will obtain tranquillity.
109. Wealth, hoarded with great pains
And fondled (handled) at intervals,
How it resembles the starving mouse (who hoards
his store).
Wealth is merely a source of misery.
110. Earthly life is not stable,
Wealth and enjoyment are not stable,
Wife and child are not abiding,
(Therefore) trust in religion and (good) reputation.
111. A king is not satisfied with great riches,
A clever man is insatiable for elegant sayings,
The ocean is never sated with water,
The world has never enough of the sight of
beauty,
Fire is not to be satisfied with wood,
Nor (is it possible) to satisfy a child's desires.*

* Cf. Sakya Legshe (Csomo de Kőrös' translation), verse 9.

108. བཀང་ཞིག་ས་སྤྱངས་འབྲུ་ནམས་དང་།
བསེར་དང་ཕྱུགས་དང་ནད་མེད་ནམས་།
དེ་དག་ཀྱན་གྱིས་གཅིག་མི་ངོམས་།
དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་ཞི་བར་གྱིས་།

109. འབད་པས་བསམགས་པའི་ཞོར་ལ་ནི།
ཡང་དང་ཡང་རྩ་ཉུག་པར་བྱེད།
བཀྲེས་པས་བྱི་བ་ཇི་བཞིན་ནོ།
ཞོར་ནམས་སྐྱུག་བསྐྱེལ་ཁོ་ནར་ཟད།

110. འཇིག་རྟེན་འཛོ་བ་བདན་མ་ཡིན།
ཞོར་དང་ཁོངས་སྤྱོད་བདན་མ་ཡིན།
བྱ་དང་རྒྱུ་མ་བདན་མིན་གྱིས།
ཆོས་དང་གྲགས་པ་སྒྲུག་པ་བསྟེན།

111. བྱུང་པོ་ཞོར་སོགས་ངོམས་པ་མེད།
མཁའ་པ་ལེགས་བཤད་གྱིས་མི་ངོམས།
བྱ་མཚོ་རྒྱ་ཡིས་ངོམས་པ་མེད།
འཇིག་རྟེན་སྐྱུག་ལ་བལྟས་མི་ངོམས།
མི་ལ་ཤིང་གིས་ངོམས་པ་མེད།
བྱིས་པ་འདོད་པས་ངོམས་པ་མེད།

112. Moral conduct, self-restraint,
And the control of the mind,—
Whoever bears these earnestly in mind
And remains so, then what more does he need ?
113. If you remain utterly contented
You are far from the plane of the evil man.
Pleasures which are bound by the ties of carnal
desire
Beget trouble at every step.
114. This so-called body, full of faults,
Has however one great moral quality.
Whatever it encounters in this temporal life
Its movements (depend upon) the steersman (you).
115. The forest elephant is powerful although he lives
on grass.
The serpent, although he lives on air, is not lean.
The ascetics who have only a little grass and
fruit are not of the past (do not die).
Thus, modesty and contentment are the only
objects of attainment.

112. རྩལ་ཁྲིམས་དག་དང་དུལ་བ་དང་།
 སེམས་ནི་དུལ་བར་གྱུར་བ་དང་།
 བཤ་ཞིག་དང་པོར་བྱུགས་པ་དག།
 དེ་ལ་བཀྲས་ན་ཅི་ཞིག་དགོས།

113. ཚོག་ཤེས་དབང་ལྷུག་ལ་བཀྲས་ན།
 སྦྱོ་བོང་ན་པའི་ས་དང་རིང་།
 ལངས་སྦྱོད་འདྲོད་པའི་སྦྱོད་པས་བཙེངས།
 གོམ་རེ་བརྟམས་པ་ཐོབ་བར་འགྱུར།

114. ལུས་ཞེས་བྱ་བ་སྦྱོན་ལྡན་འདི།
 ཡོན་ཏན་ཆེན་པོ་གཅིག་ཡིན་དེ།
 བཀྲས་སྐབས་བཤ་དང་བཤ་སྟད་པ།
 དེ་དང་དེར་འགྲོ་གོར་བ།

115. ནགས་ཀྱི་སྤང་པོ་རྩ་ལེ་ཟ་ཡང་སྟོབས་དང་ལྡན།
 སྦྱལ་ནི་ཟས་སུ་རྒྱང་ཟར་གྱུར་ཀྱང་ཐེག་པ་མེད།
 དྲང་སྟོང་རྩ་བ་འབྲས་བྱ་ཙམ་གྱིས་དུས་འདས་མེད།
 དེ་བས་ཁྲེལ་འཛུམ་ཚོག་ཤེས་ཁོ་ན་འབྱོར་བའི་མཚོག།

116. Where is the solitary retreat where there is not
Vegetation and dustless water ?
The moon is the public light.
What is the use of (personal) property ?
117. The surest possession is real contentment.
It is not difficult to earn your livelihood, what-
ever it may be.
(It is like) places where there are grass, leaves
and water.
There is no place where these are not (to be found).
118. The tiger is chief of the forest and the elephant is
leader.
Make of the grass your seat and your garments of
tree-bark,
And have the fruit of the trees for food.
The evil society of poor relations is not (real) life.
119. The man who, either in a good or bad (style),
Adapts himself somehow to what he has
And continues to keep his body (from impurity),
What is the attraction of wealth to him ?

116. ཚོད་མ་དག་དང་རྒྱལ་མེད་པའི།
 རྩ་ཡི་དགོན་པ་གང་ན་ཡོད།
 ལྷ་བ་ཕུན་སོང་མར་མེ་ཡིན།
 འབྱོར་བ་དག་གིས་ཅི་ཞིག་བྱ།
117. ཚོག་ཤེས་དེས་པའི་བདག་ཉིད་ཅན།
 འཆོ་བ་གང་ནའང་བཅའ་མི་བཀའ།
 ཅ་དང་ལོ་མ་རྩ་ཡི་གནས།
 གང་ནའང་མེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
118. ནགས་མཚོག་ལྷག་དང་སྤང་པོའི་གཙུག་བཞུན་པར།
 རྩ་ཡི་ལྷན་གྲས་ཤིང་འབྱུང་གོས་སྤྲུའོ།
 ཤིང་གི་འབྲས་བྱ་ལ་སོགས་ཟས་ཟ་བའི།
 རྗེ་མེད་ཉེ་དུའི་ཚོགས་ངན་གསོན་པ་མིན།
119. དམང་པོ་འཕམ་ནི་ངན་པ་ཡི།
 སྦྱར་བ་གང་ཡང་རྒྱང་བ་ཡིས།
 ལྷས་ནི་ཤིན་དུ་བསྐྱང་བྱ་མི།
 རྗེ་ལ་ཆགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།

120. With the price of great good actions
 The ship of your (present) body has been bought.
 So long as it is not wrecked,
 Strive to cross the ocean of human misery.
121. For so long as the moon of pleasant times is
 waxing,
 And so long as Death, the planet Saturn, does
 not find you,
 So long live chastely
 And let your actions be right actions.
122. When your eyes are fixed in unconsciousness
 And you have come to your last breath through
 constant hiccoughing,
 As one led in the dark to a great precipice,
 Of what assistance can child and wife be then ?
123. He who yearns in pity, whose passions are
 controlled, who rejoices in contentment,
 Who is passionless, rejoices at the general hap-
 piness, lives in the woods, eats fallen fruits,
 Wears bark on his emaciated body, cries 'victor,
 victor' in the sweetest fashion (to him who)
 At Benares triumphed over the power of death,
 will yet have to discard this mortal body.
 Salvation is not (to be found) in believing in
 religious books not yet in freedom from bodily
 suffering.*

* This five-line verse is unusually complicated and the only verse in the book with lines of nineteen syllables. In line 3 ३१ is probably ३५ and has been translated in the latter sense.

120. བསོད་ནམས་ཆེན་པོའི་རིན་གྱིས་ནི།
 ཁྱོད་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་གྲ་ཉེས་པ།
 ཇི་སྲིད་ཆག་པར་མ་གྱུར་པར།
 སྤྲུལ་བསྐལ་གྱི་མཚོའི་པ་རེལ་སོང་།
121. ཇི་སྲིད་སྤྲུལ་པའི་དུས་ཀྱི་ཆེ་བྱས་པ།
 འཆི་བདག་གཟའ་ཆེན་པོའི་མ་རྟེན་པ།
 དེ་སྲིད་བག་ཡོད་པར་ནི་གནས་བྱས་ཏེ།
 རང་གི་བྱ་བ་དག་ནི་བྱ་བའི་རིགས།
122. གང་ཚོ་འདྲ་ཤེས་བྲལ་ཞིང་མིག་མི་གཡོ།
 སྤྱིགས་བྲུ་རྒྱན་འབྱུང་དབྱུགས་མཐར་ཐུག་པས་སྤྲུལ་པ།
 རྒྱན་པར་གཡང་ས་ཆེར་བྲིད་ལྟར་གྱུར་ན།
 དེ་ཚོ་བྱ་དང་རྒྱང་མ་གཉེན་ཅིར་འོང་།
123. ལྷིང་ཇེས་གདུངས་པའི་ཡིད་དང་དབང་པོ་དུལ་ཞིང་སེམས་ནི་ཚོག་
 ཤེས་དག་ལ་དགའ་བ་དང་།
 ཆགས་བྲལ་མངོན་དགའི་སེམས་དང་ཤིང་རྒྱང་དག་ན་རྒྱང་བའི་
 འབྲས་བྲས་བཟའ་བའི་བྱ་བ་བྱེད།
 ལུས་རིག་ཤིང་ཤུན་གྱོན་ཞིང་རྒྱལ་བ་རྒྱལ་བ་ཞེས་ནི་སྤྲུལ་པ་ལྟ་བུར་
 སྤྲོ་སྤྲོགས་ལ།
 བ་ར་ཏ་སེར་གཤེན་ཇོའི་དབང་གྱུར་བཅོམ་པའི་ལུས་ཚོག་འདི་ནས་
 ཉེས་ཞིག་སྤོང་བར་འགྱུར།
 བསྐྱབ་བཅོམ་འཛིན་པས་ཐར་པ་མིན་ལུས་མི་དུབ་པས་ཀྱང་མ་ཡིན་ཏེ།

124. If the thoughts are controlled by wisdom
Then salvation is very near.
To get rid of the contamination of moral faults
What is the use of shaving your head ?
125. To him who has no covering for his mind
What is the use of a cotton robe ?
He whose mind is imbued with compassion for all
sentient beings,
That is (the way of) salvation and divine wisdom.
Ashes and long hair do not constitute the religious robe.
126. He who is subdued in the prime of life
I know for a really subdued person.*
If all the senses were completely exhausted (i.e.
by age)
How could he possibly not be subdued ?
127. Over friends and kindred in the burning place
There comes a change when the smoke has dispersed.
As regards that which (always) accompanies you,
If you are convinced that it is your own works,
then practise acts of virtue.†

* Or disciplined.

† D.S. takes the first two lines to mean that friends and kindred return home after they have seen you burned at the ghat. The translation given above seems nearer the original.

124. ཤེས་རབ་གྱིས་ནི་སེམས་བདུལ་ན།
 བར་བ་བྲག་ཉེ་འདི་ན་ཡོད།
 ཉེས་པའི་སྦྱོན་ནི་རེག་པར་གྱིས།
 མགོ་བོ་བྲེགས་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།
125. བཤང་ཞིག་ཡིད་ཀྱི་གོས་སེད་ན།
 རས་ཀྱི་ཆོས་གོས་ཅི་ལ་པན།
 སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཤང་གི་སེམས།
 སྦྱང་ཇིས་བརྒྱན་པར་གྱུར་པ་དག།
 བར་དང་ཡི་ཤེས་དེ་ཡིན་གྱི།
 བཤང་བ་རལ་པ་ཆོས་གོས་མིན།
126. བཤང་ཞིག་ལང་ཚོ་ལ་ཞིབ།
 དེ་ནི་ཞིབ་བར་བདག་གིས་ཤེས།
 ཁམས་རྣམས་ཡོངས་སུ་ཟད་པ་ནི།
 ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཞི་མི་འགྱུར།
127. མཛེར་བ་ཤེས་ཉེ་དུ་དུར་བྲོད་དུ།
 དུ་བ་འབྱུལ་ནས་ལྷོག་པར་བྱེད།
 བཤང་ཞིག་རང་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོགས།
 ལས་ཏེ་ངེས་ན་དགོ་བ་སྦྱུད།

128. Wealth, acquired through great misery
Or by acts contrary to religion,
Or by bending before your enemy,
Such wealth is not proper wealth.*
129. The holy man who is very firm in his longing
to act nobly
Is always miserable through the fear of being
decried in society.
But the shameless man who spreads the root
of perverse conduct,
And does not discriminate between the proper
and improper, is happier on the whole.
130. He who has not the sense to distinguish between
the proper and improper,
Who has abandoned all heed and (observance of)
vows,
Who only wishes to be filled with good food,
What difference is there between a rich man of
this kind and the beasts ?
131. The great source of virtues, both visible and
invisible, is knowledge.
Therefore, if you are striving to procure them,
Take hold of wisdom in its entirety.

* Wealth or property in general.

128. བང་ཞིག་རབ་དུ་ཉོན་སྒྲངས་དང་།
 ཚྲིས་དང་འགལ་བར་བྱེད་པ་དང་།
 དག་ལ་འདུད་པའི་ཞོར་ནམས་ནི།
 བང་གིས་ཞོར་དུ་རྒྱང་མ་ཡིན།
129. དམ་པ་ལེགས་སྟོད་ལ་སྟེད་ཤིན་དུ་བསྐྱུ་མས་གྱུར་དེ།
 ཀྱུན་དུ་འང་སྟེ་བོས་སྟོད་འཛིགས་དྲག་དུ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་གནས།
 བང་ཞིག་འཛོམ་མེད་ལོག་སྟོད་དག་གི་ཙ་སྟེལ་བ།
 རིགས་དང་མི་རིགས་དཔྱེད་མེད་བྲ་མལ་སྟེ་བོ་སྟེད།
130. རིགས་དང་མི་རིགས་དཔྱེད་པའི་སྟོ་མེད་ཅིང་།
 ཐོས་དང་སྟོས་པ་མང་བོ་ནམས་སྒྲངས་ནས།
 རྩོ་བ་འགྲངས་པ་ཙམ་ཞིག་འབའ་ཞིག་འདོད།
 རྩིས་བྱ་བྱུག་དང་བྱུགས་ལ་བྱེད་ཅི་ཡོད།
131. མཐོང་དང་མ་མཐོང་ཡོན་ཏན་གྱི།
 འབྱུང་གནས་ཆེན་པོ་རིག་པ་ཡིན།
 དེས་ན་དེ་དག་དོན་གཉིས་བས།
 ཤེས་རབ་ཡོས་སྐྱུ་གཟུང་བར་བྱ།

132. A hero is born among a hundred,
A clever man is found among a thousand,
But the wise hero in a hundred thousand
May be born in a thousand (or not at all).*
133. By the wise all sciences will be studied even when
they are past middle age.
Although there may be no results in this life
It will become easier for them to obtain such in
another life.
134. Even when white-haired and wrinkled
Learning from others should be treasured.
Wherever the man of much learning may go
He will not obtain the aggregate (of learning).
135. A king and an accomplished man—
These two are not alike.
A king is esteemed in his own country,
An accomplished man is esteemed everywhere.

* The last two lines are obscure. བཤེད་མཁས་པ་ might have been rendered as 'a genius' but appears to mean here a man who possesses both courage and learning.

132. བརྒྱ་ཡི་ནང་ནས་དཔའ་པོ་སྐྱེ།
 རྩོང་གི་ནང་ནས་མཁམས་པ་བྱུང་།
 བརྒྱ་རྩོང་ལས་ནི་མཛེངས་པ་སྟེ།
 རྩོང་པ་སྐྱེ་འཕ་མི་སྐྱེ་འང་སྟེད།
133. མཁམས་པས་རིག་པ་ནམ་ཀུན་དུ།
 ན་ཚོར་ཡོལ་ཡང་བསྐྱབ་པར་བྱ།
 བཀའ་དེ་འདིར་འབྲས་མི་སྟེར་ཡང།
 སྐྱེ་བ་བཀའ་དེ་ཉིད་པ་སྟེ།
134. སྐྱེ་དཀར་བཀའ་མ་རྩལ་གས་དུས་སྟུང་།
 ཐོས་པ་བསམ་པར་བྱ་བ་སྟེ།
 བཀའ་དུ་ཐོས་མང་འགྲོ་འགྱུར་བ།
 དེར་ནི་སྦྱང་པོ་འགྱུབ་མི་འགྱུར།
135. བྱུང་པོ་དང་ནི་ཡོན་ཏན་ལྡན།
 དེ་བཀའ་མང་པོ་མ་ཡོན་དེ།
 བྱུང་པོ་རང་གི་ཕྱུང་ན་བཀའ།
 ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཀུན་དུ་བཀའ།

136. Although the accomplished man have faults
 Philosophers will not grieve.
 Although the moon may become spotted (stained)
 The firm look at it with pleasure.
137. There is no bodily ornament like accomplishments,*
 There is no (physical) misery like mental worry,
 There is no protection for the body like patience,
 There is no relative (or friend) to equal charity.
138. Although the holy man may live far away
 His virtues act as a messenger.
 Through sniffing the perfume of the kitaka
 (flower)
 The bees are attracted themselves.
139. If you are persevering in virtue
 What is the use of your haughty attitude ?
 The cow which has no milk,
 Even if a bell be attached to it, will not be purchased.

* ཡན་ཏན་ accomplishments, moral virtues, talents, etc. The words can be rendered in a variety of ways.

136. ཡོན་ཏན་ལྷན་པ་སྦྱོན་ཡོད་ཀྱང་།
 ཡོན་ཏན་དགའ་ནམས་སྦྱོ་མི་བྱེད།
 ཟླ་བ་རྩོག་པ་ཡོད་གུར་ཀྱང་།
 བདུན་ནམས་དགའ་བས་ལྟ་བར་བྱེད།
137. ཡོན་ཏན་དང་འབྲེལ་ས་ཀྱི་གུན་གཞན་མེད།
 སེམས་ལས་དང་འགྲེལ་ས་ཀྱི་སྦྱུག་བསྐྲལ་མེད།
 བཟོད་པ་དང་འབྲེལ་ས་ཀྱི་སྦྱངས་མ་མེད།
 གཏོང་བ་དང་མཉམ་གཉིན་ནི་གང་ནའང་མེད།
138. དམ་པ་རིང་ན་གནས་གུར་ཀྱང་།
 ཡོན་ཏན་པོ་ཉ་ཉིད་བྱེད་དེ།
 ཀྱེ་ཏ་ཀྱེ་ཡི་དྲི་བསྐྱམས་ནས།
 བུང་བ་རང་ཉིད་འོང་བར་འགྱུར།
139. ཡོན་ཏན་དགའ་ལ་འབད་བྱ་ཡི།
 འགྱིང་རྩྭ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད།
 བ་ནི་འོ་མ་མེད་པ་ལ།
 དྲིལ་བུ་བདགས་ཀྱང་ཉི་མི་གུར།

140. Our existence is short but science is of many kinds.

We may estimate life but we do not know how (long) it will be.

So, like the swan which separates milk from water,
Devote yourself to whatever you undertake.

141. Although many large stars are gleaming
And the moon too shines as an ornament of the earth, yet

Whenever the sun sets it becomes night.

Except for the sun there is no meaning attached
(to the terms) 'east' and 'west'.

142. On whatever it shines

Darkness is dispelled and light produced.

The shining of the sun being supreme

What is there in the shining of the other (bodies) ?

143. The man who accomplishes one single act
thoroughly

Excels all sentient beings—what need for many
(acts) ?

As the moon, when full, lights the earth's surface—
A great multitude of stars have not this power.

140. རྒྱས་ནི་ཡུན་གྱང་རིག་པའི་ནམ་པ་མང་།
 ཚོ་ཡི་ཚད་ཀྱང་ཇི་ཙམ་མི་ཤེས་པས།
 ངང་པ་རྩ་ལ་འོ་མ་ལེན་པ་བཞིན།
 བང་ཞིག་བཞེས་པ་དེ་ནི་བསྟེན་པར་བྱ།
141. སྐར་མ་ཆེན་པོ་མང་དུ་ཤར་གུར་ཅིང་།
 ས་ཡི་གྲུན་གུར་རྩ་བ་ཤར་ན་ཡང་།
 བང་དུ་ཉི་མ་རྒྱབ་ན་མཚན་མེར་འགྱུར།
 ཉི་མ་མ་བཞོགས་ཤར་རྒྱབ་མིང་མི་འདོགས།
142. བང་ཞིག་ཤར་བར་གུར་ན་ནི།
 ལུན་པ་མེད་ཅིང་བཞི་ཙན་བྱེད།
 ཉི་མ་ཤར་བ་མཆོག་ཡིན་གྱི།
 བཞེན་ནམས་ཤར་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།
143. རྒྱུས་བྱས་བྱ་བ་བང་ཡིན་བཞིན་བྱས་མཐར་ཕྱིན་པས།
 སེམས་ཅན་ལས་འཕགས་འགྱུར་ཏི་མང་པོ་ཅི་ལ་དགོས།
 རྩ་བ་གྲུས་པས་ས་སྤེང་གསལ་བ་བཞིན།
 སྐར་མ་མང་པོ་འདི་ཚོགས་ཀྱིས་རྒྱས་མ་ཡིན།

144. The growth of moral virtue depends on one's self.
(The acquisition of) property depends on previous merit.
Why blame anybody for this ?
145. Moral virtues are to be obtained by making an effort,
And as this effort rests with yourself,
To say that others possess moral virtues—
Who could endure to lead such a life ? *
146. Of those who understand the meaning of the scriptures
There are many even among the crippled.
It is a matter for rejoicing to find the sharp-pointed sword by which the enemy is conquered.
147. Rich men are to be found even among the barbarians
And there are many heroes among the beasts,
But holy men who can explain the various truths are the rarest of all.

* i.e. without emulating them in endeavour.

144. ཡོན་ཏན་སྐྱོད་པ་རང་ཁར་ལས།
 རྒྱས་ནི་བསོད་ནམས་ཁར་ལས་པས།
 སྐྱེས་བྱ་ལ་ནི་ཅི་ཕྱར་སྟེ།
145. ཡོན་ཏན་འབད་པས་བསྐྱབ་བྱ་ཡིན།
 འབད་པའང་བདག་ཉིད་ལ་གནས་ན།
 གཞན་དག་ཡོན་ཏན་ལྡན་ཞེས་ཏི།
 དེ་ལྟར་གསེན་པ་སྟེ་ཡིས་བཟོད།
146. བསྐྱན་བཅས་དོན་ནི་ཤེས་པའི་མི།
 འདི་ན་ཞ་བོ་རྣམས་ལའང་མང་།
 རལ་གྱི་ཚེ་མི་རྣམས་པ་ཡིས།
 དགྲ་ལས་སྐྱལ་བྱེད་དེ་རྟེན་དགའ།
147. ཕྱག་པོ་ཁྱ་ཁྱོ་རྣམས་ལའང་ཡོད།
 དཔའ་བོ་དྲུད་འགྱོ་རྣམས་ལའང་མང་།
 སྤྱི་ཚོགས་དོན་གྱི་གཏམ་སྟེ་བའི།
 དམ་པ་དག་ནི་ཀུན་དུ་དཀོན།

148. There are not sandalwood (trees) on all hills,
Nor does one get pearls from all elephants.
The learned who can explain the meaning of the
Real
Are not to be found everywhere.
149. Real Truth is a virtue to the talented
But a harmful thing to those without talent.
The water of the river is very free from impurity ;
But, entering the ocean, it becomes undrinkable.
150. The cultured delight in culture :
The uncultured find no pleasure in it.
The bee is attracted from the forest by the lotus.
The frogs, although living together, are not thus.
151. The fame of the sagacious
Increases among the sagacious themselves,
As valuables among experts
And heroes in battle.

148. རི་བོ་ཀུན་ལ་ཙན་དན་མེད།
 གླང་བོ་ཀུན་ལ་སྤྲིལ་མེད།
 ཡང་དག་དོན་གྱི་གཏམ་སྤྲེལ་བའི།
 མཁས་པའང་ཀུན་ན་ཡོང་མ་ཡིན།
149. ཡོན་ཏན་ཤེས་ལ་དེ་ཉིད་ཡོན་ཏན་འབྱུང་།
 ཡོན་ཏན་མེད་ལ་དེ་ཉིད་སྦྱོན་དུ་འབྱུང་།
 ཚུ་བོའི་ཚུ་ནི་ཤིན་དུ་སྦྱོན་མེད་པའང་།
 གྲུ་མཚོར་ཕྱིན་ན་བདུང་དུ་མི་བྱང་འབྱུང་།
150. ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཡོན་ཏན་ལ་དགའ་ཡི།
 ཡོན་ཏན་མེད་པ་ཡོན་ཏན་གྱིས་མི་མགྲ།
 བྱང་བ་ནགས་ནས་པར་མར་འོང་འབྱུང་གིས།
 སྤལ་པ་ལྷན་ཅིག་གནས་ཀྱང་དེ་ལྟ་མིན།
151. མཁས་པ་ནམས་ཀྱི་གྲགས་པ་ནི།
 མཁས་པ་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་འཕེལ།
 རིན་ཆེན་ཤེས་ལ་རིན་ཆེན་དང་།
 གཡུལ་ངོ་དག་དུ་དཔའ་པོ་བཞིན།

152. The swan does not look well in an assemblage of
 hawks.
 Nor the horse among the donkeys,
 Nor the lion among the foxes,
 Nor the clever man among fools.
153. That which is placed on their heads (i.e. res-
 pected) by the great
 May be considered (merely as) a basis by the
 vulgar.
 As the 'chorten' * to which the learned bow
 Is used as a seat by the crows.
154. Though possessing it themselves unproclaimed
 While others have it in small measure,
 Holy men delight in such moral virtue.
 How remarkable is such conduct ! †
155. The virtues of the omniscient
 Are comprehended only by the omniscient.
 The exact weight of the earth ‡
 Is known only to Ta-ye. §

* Sanscrit ' chaitya ', a stupa.

† i.e. Holy men are ready to praise the lesser accomplishments of others
 without advertising their own superior accomplishments.

‡ Read མཁོ་ལོ་མཁོ་ = measure of lightness.

§ Ananta, the serpent-god who supports the globe.

152. རང་པ་ཁྱ་ཡི་ཚོགས་ནང་མཛོས་མ་ཡིན།
 ཅང་ཤེས་བོང་བྱའི་ཚོགས་ནང་མཛོས་མ་ཡིན།
 མིང་གི་ཕྱ་ཡི་ཚོགས་ནང་མཛོས་མ་ཡིན།
 མཁས་པ་སྐྱེན་པོ་འི་ཚོགས་ནང་མཛོས་མ་ཡིན།

153. གང་ཞིག་ཆེན་པོས་སྤྱི་བོས་བཀྱར།
 དེ་ཉིད་དམན་པས་ཚ་མཉམ་སེམས།
 མཁས་པས་ཕྱག་བྱས་མཆོད་རྟེན་ནི།
 བླ་དག་ལྷན་དུ་བྱེད་པ་ཡིན།

154. བདག་ལ་གྲགས་མེད་ཡོད་གྱུར་གྱང་།
 གཞན་ལ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་ཡི།
 ཡོན་ཏན་དེ་ལ་དམ་པ་དགའ།
 སྤྱོད་པ་འདི་ནི་ངོ་མཚར་ཆེ།

155. བམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་ཡོན་ཏན་ནི།
 བམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཁྱེན།
 ས་གཞི་ཡི་ནི་སྤྱི་བའི་ཆད།
 མཐའ་ཡས་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་པ་ཡིན།

156. If people mutually advertise each others' virtues,
 Even he who possesses none will acquire them.
 But he who proclaims his own virtues,
 Even were he Indra, would not be respected.*

157. There where the possession of learning is not res-
 pected
 Why should the learned man go (thither) ?
 In the city of the naked Jainas †
 What would the washerman do ?

158. Alas, this stupid world
 Has not obtained personal independence (i.e. ini-
 tiative),
 But following (imitating) the doings of others
 Is lost in the vessel of the unobstructed.‡

159. Of the two, the buffoon and the clever man,
 To the fool the laughter-maker is superior.
 The buffoon acquires wealth
 But the learned man goes empty-handed.

* བརྩན་ must be a mistake. Read བརྩན་

† Or those naked, without clothing.

‡ The translation of this line is due to the Ge-she. It appears to mean that worldly people are lost in the round of material things.

156. གཞན་གྱིས་གཞན་དག་བསྐྱབས་ན་ནི།
 མེད་པའང་ཡོན་ཏན་ཅན་དུ་འགྱུར།
 ཡོན་ཏན་རང་ཉིད་སྒྲིགས་པ་ནི།
 བརྟུ་བྱིན་ཡིན་ཡང་མི་བཅུན་འགྱུར།

157. གང་དུ་ཡོན་ཏན་ལྡན་མི་མཆོད།
 མཁས་པ་དེ་ཅུ་ཅི་ཕྱིར་འགྲོ།
 གོས་མེད་གཅེར་བུའི་གོང་ཁྲེར་དུ།
 ལྷས་མཁན་གྱིས་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ།

158. གྱེ་མ་འཛིག་དྲིན་སྒྲིན་པ་འདི།
 རང་གྱུད་གྲུབ་པ་ཡོད་མིན་དེ།
 གཞན་གྱིས་བྱས་པའི་ཇིས་འབྲང་བས།
 ཟངས་མའི་སྒྲོད་ན་སྒྲོར་ནས་མེད།

159. གཞན་གང་མཁན་དང་མཁས་པ་གཉིས།
 ལྷན་ལ་གཞན་གང་བྱིད་པ་མཆོག།
 གཞན་གང་མཁན་གྱིས་ནོར་རྩིད་གྱིས།

Verse 158. Line 4.

Disappears (like a lump of copper) in a vessel of (molten) copper.

160. By means of various records of profitable meaning
 The sage passes his time.
 The indigence (consequent on) abandoning religion
 May be acquired even in sleeping.
161. He who in an assembly of many persons
 Makes no effort to obtain the virtues of the holy,
 What is the profit in such a one being born who
 is driven away by his own mother's pains ? *
162. The way of the wise man is knowledge,
 The way of the cuckoo is a sweet note,
 The way of the ascetic is patience,
 The way of a woman is perversity. †
163. Astronomy itself and doctrinal principles,
 The Eagle-spell and the repeating of spells,
 (Of these) the essential meaning should be seized. ‡
 Do not analyse the sound (of the words).

* For རྒྱུ་ལྔ་ read རྒྱུ་ལྔ་. D.S. translates the last two lines : He is frightened away by seeing his own mother in pain. What good is he, even if he be born a male.

† D.S. prefers "folly" here.

‡ For རྒྱུ་ལྔ་ read རྒྱུ་.

160. ལྷ་ཚོགས་དོན་ལྡན་གཏམ་གྱུར་གྱིས།
 མཁས་པ་དུས་ནི་འདྲ་བར་བྱེད།
 དབུལ་པོ་ཚོས་ཀྱི་མེངས་གྱུར་པས།
 གཉིད་ལོག་ན་ཡང་འཁོབ་པར་བྱེད།
161. གང་ཞིག་མང་པོ་ཚོགས་པར་གྱུར་པ་ལས།
 རྒྱུ་བོ་དམ་པའི་ཡོན་ཏན་ལྡན་མི་བྱེད།
 དེ་ནི་རང་གི་མ་ཡི་སྤྲུག་བསྐྱལ་གྱིས།
 བསྐྱར་དེ་སྤྲུས་པར་གྱུར་ཀྱང་ཅི་ཞིག་པན།
162. མཁས་པའི་ཚུལ་ནི་རིག་པ་ཡིན།
 ཁྱུ་བྱུག་ཚུལ་ནི་སྤྲོ་སྟོན་ཡིན།
 དཀའ་བྱུང་ཚུལ་ནི་བཟོད་པ་ཡིན།
 བྱད་མེད་ཚུལ་ནི་ཉོན་མེངས་ཡིན།
163. ལྷ་ར་ཅིས་དེ་བཞིན་གྲུབ་མཐུན་དང་།
 མཁའ་མྱིང་སྤྲུགས་དང་སྤྲུགས་སྤྲོ་བ།
 དོན་གྱི་དེ་ཉིད་གཞུང་བྱ་མི།
 ལྷ་ལ་དབྱད་པར་མི་བྱའོ།

164. Knowledge contained in books
And wealth procured from others,
When the time for needing them arrives,
Are neither knowledge nor wealth.
165. The accomplishments of the teacher of the arts
Are but accomplishments for earning a living,
But the study of the termination of earthly incarnation
Why should that not be *the* accomplishment?
166. To no man without (due) scrutiny
Should sound advice * be given.
See, how for only giving a place to a monkey
The man was made homeless.†
167. Some devote themselves to speech (preaching).
Some gain their object without speaking.
The reed-flower has no fruit,
The walnut has both flower and fruit.

* D.S. prefers 'chosen truths.'

† A reference which has not been traced.

164. གྲིགས་བཅ་ལ་བཞག་རིག་པ་དང་།
 གཞན་ལས་ཚལ་བའི་ནོར་དག་ནི།
 དགོས་པའི་དུས་ལ་བབ་པ་ན།
 དེ་ནི་ནོར་མིན་རིག་པ་མིན།

165. བཟོ་སྒྲིབ་པ་ཡི་ཡིན་ཏན་ཀྱང་།
 ཡིན་ཏན་འཚོ་བའི་སྐྱུ་ཙམ་ཡིན།
 འཁོར་བ་གཅོད་པའི་སྒྲི་གྲོས་གང་།
 ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་དེ་མ་ཡིན།

166. མི་ནི་སྤྱ་ལའང་མ་བདགས་པར།
 གདམས་ངག་སྤྱིན་པར་མི་བྱ་སྟེ།
 སྤྱི་བྱ་ཙམ་གྱི་གནས་བཅས་ཀྱང་།
 གནས་མེད་པར་ནི་བྱས་ལ་ལྟོས།

167. ཁ་ཅིག་སྤྱ་བ་སྤྱར་ཡིན་ཏེ།
 ཁ་ཅིག་མི་སྤྱ་དོན་ཡང་སྤྱབ།
 འདས་བྱ་མེ་ཏོག་འབྲས་བྱ་མེད།
 སྤྱར་ཀ་འབྲས་བྱ་མེ་ཏོག་ལྟན།

168. The fruit of the kataka tree
Clears all water,
But, if its name only be mentioned,
This does not cause the mud in the water to
subside.
169. Although a man may be learned in written works,
Yet if he does not apply (what he knows)
(He resembles) the blind man who even with a
lamp in his hand cannot see the road.
170. Like the moon which waxes and wanes,
In having recourse to the holy or impious
A little virtue may be increased
Or vast accomplishments may be decreased.
171. It is easier to have a clever man for one's enemy
Than to be friends with the stupid (unlearned).
(As in the stories of) the protection of the
Brahmin by a thief
And of the monkey who squeezed the king's eyes.*

* The references have not been traced.

168. ཀ་ཏ་ཀ་ཡི་འབྲས་བུ་ནི།
 ཚུ་ནམས་དང་བར་བྱེད་མེད་ཀྱི།
 དེ་ཡི་མིང་ཙམ་སྤྲུམ་པ་ཡི།
 ཚུ་དུལ་དང་བར་མི་བྱེད་རོ།
169. བཀྲུང་ལྷགས་དག་ལ་བྱང་བྱས་ཀྱང་།
 ཉམས་སྤུ་ལེན་པར་མི་བྱེད་ན།
 ལག་ན་སྒྲིན་མེ་ཡོད་ཀྱང་ནི།
 ལོང་བས་ལམ་ནི་མཐོང་མི་འགྱུར།
170. རྩེ་བ་ཡར་ངོ་མར་ངོ་ལྟར།
 དམ་པ་དམ་མིན་བརྟེན་པ་ལས།
 ཡོན་ཏན་ཚུང་དུ་འང་བྱས་གྱུར་ཞིང་།
 རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡང་འགྲིབ་པར་འགྱུར།
171. མཁས་པ་དག་པོར་གྱུར་པ་འང་སྤྲི།
 མི་མཁས་པ་དང་མཇེའ་བ་མིན།
 ཀྱུན་པོས་བྲམ་ཟེ་བསྐྱངས་པ་དང་།
 སྤྱི་ལྷན་གྱལ་པོའི་མིག་བཙར་བཞིན།

172. The clever, the disciplined,
The contented and the truth-tellers,
It is better for such to die
Than (to live in) the kingdom of the evil.*
173. (In the matter of) a snake's venom and that of an
evil man,
An evil man is more venomous than a snake,
For the snake's venom may be overcome by drugs
and spells
But what can soothe the venom of an evil man ?
174. Although the evil may be benefited by a hundred
talents
Yet, even when happy, they use abusive language.
He who is well educated is firm.
Although poor as a faqir he will not abandon
virtue.
175. The naturally evil man
Is like the weighing scales—
A little thing sends him up
And a little thing sends him down.

* Or Than to share a kingdom with the wicked.

172. མཁས་པ་དང་ནི་དུལ་བ་དང་།
 ཚོག་གེས་བདེན་པར་སྒྲ་བ་དང་།
 འཆི་བ་ན་ལང་འདུག་ཟླ་ཡི།
 རྩེ་བོ་ངན་དང་གྲུལ་སྤྱིད་ཅིན།
173. རྒྱལ་བ་དུག་རྩེ་བོ་ངན་པ་དུག་།
 རྒྱལ་བས་སྒྲུག་པར་རྩེ་ངན་དུག་།
 རྒྱལ་བ་དུག་སྒྲན་དང་སྒྲུགས་ཀྱིས་བྱུབ།
 རྩེ་ངན་གྲུག་པ་གང་གིས་ནི།
174. རྩེ་བོ་ངན་པ་ཡོན་ཏན་གྲུ་ཡིས་པན་བདགས་ཏི།
 དགའ་བར་གྱུར་ཀྱང་དེ་ནི་ཚོག་ཅུབ་སྒྲ་བར་བྱེད།
 གང་ནིག་རིག་ལྡན་དེ་བཞིན་བདེན་པ་དང་།
 བསྐྱུགས་འོས་སྤངས་ཀྱང་ཡོན་ཏན་གཏོང་མི་བྱེད།
175. རང་བཞིན་ངན་པའི་མི་དག་དང་།
 སྤང་གི་མཚན་ཉིད་དག་དང་མཚུངས།
 ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་མཐོ་འགྱུར་ནིང་།
 ཅུང་ཟད་ཅམ་གྱིས་དམའ་བར་འགྱུར།

176. Although smeared with sandalwood, musk and
camphor
The natural strong smell of garlic is not driven
out.
Although many texts may be well studied
One does not drive out the natural evil in one's
disposition.
177. There are no lotuses on the face of a holy man's
son,
Nor do horns grow on the heads of prostitutes'
sons.
But in so far as there was perversion in the act
In so far is that the essential characteristic of the
bastard.
178. The word which is uttered is one thing
And different from the thought in the mind.
Alas, then, for the crooked-minded !
Who can change this natural disposition ?
179. He assiduously retains his vices
And ever discards the moral virtues.
In retaining vice and discarding virtue
The evil man resembles a strainer.

176. ཅན་དན་ཁྲ་ཅི་ག་ཡུར་གྱིས་བྱགས་ཀྱང་།
 རྒྱུག་སྒྱུའི་རང་བཞིན་རིང་མི་འདོར་ལྟར།
 རིག་པའི་གཞུང་ལྷགས་མང་པོ་རབ་བསྐྱབས་ཀྱང་།
 རང་བཞིན་ངན་པའི་མཚན་ཉིད་འདོར་མི་སྲིད།

177. དམ་པའི་བྲ་ལ་གདོང་ན་པར་མ་མེད།
 སྒྲུང་འཛོང་བྲ་ལ་ཁྲད་ནས་ར་མ་སྒྱེས།
 རི་ལྟ་རི་ལྟར་ལོག་པར་བྱེད་བྱུར་པ།
 དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ནལ་བུའི་མཚན་ཉིད་ཡིན།

178. ཁ་ནས་སྒྲུས་པའི་ཚོག་གཞན་ལ།
 ཡིད་ལ་སེམས་པའི་བསམ་པ་གཞན།
 ཀྱེ་མ་ཡོན་པོའི་སྒོ་གྲོས་ཅན།
 འདི་ཡི་རང་བཞིན་སྒྱ་ཡིས་སྒྱལ།

179. འབད་པས་སྒྱུན་ནི་ལོན་པར་བྱེད།
 ཡོན་དན་དག་ཏུ་སྒྲོང་བར་བྱེད།
 སྒྱུན་ལོན་ཡོན་དན་སྒྲོང་བ་ཡི།
 སྒྱུ་བོ་ངན་པ་ཆུ་ཚགས་འདྲ།

180. He who has been refuted by an evil man
Loses confidence even in the holy.
When a child's mouth has been scalded by (hot)
milk
He will drink curds only after blowing on them.
181. Seeing the stars' reflection on the lake by night,
The swan is disappointed in taking them for
lotus shoots,
So that even when he sees the real lotus shoot by
day he will not eat it.
When once refuted by a liar one will doubt even
the truthful.
182. A woman's appetite is twice (that of a man),
Her deceitfulness four times (as much),
Her shame six times,
And her passions eight times—so it is said.
183. Not by gifts nor by attentions,
Not by worship nor by veneration,
Not by (constant) association nor by assiduity,—
By none of these is a woman to be resisted
(? controlled).

180. རྩེ་པོ་ངན་པས་སྤྱན་ཕྱང་ན།
དམ་པ་ལ་ཡང་ཡིད་མི་དྲོན།
བྱིས་པ་ལོ་མས་ཁ་ཚོག་ན།
ཞོ་ལའང་ཕྱ་ཡིས་འདེབས་ཤིང་འབྱང་།
181. མཚན་མོ་མཚོ་ནང་སྐར་མའི་གཟུགས་བརྟན་སྤང་བ་ལ།
ངང་བ་བད་མའི་ཅ་བར་འབྱུང་བས་སྤྱན་ཕྱང་བ།
ཉིན་མོ་བད་ཅ་མའི་སྤྱུ་མ་འཁྲིང་ཡང་ཟ་མི་བྱེད།
བརྟུན་སྤྱུས་སྤྱན་ཕྱང་བདེན་པ་ལ་ཡང་དོགས་པ་སྤྱི།
182. བྱད་མེད་ཟས་ནི་ཉིས་འགྱུར་ནི།
དེ་ཡི་གཡོ་སྦྱ་བཞི་འགྱུར་རོ།
ངོ་ཚད་གཞི་དུག་འགྱུར་རོ།
འདིད་ཆགས་བརྒྱད་འགྱུར་ཞེས་བཟློད་དོ།
183. སྤྱིན་པས་མ་ཡིན་རིམ་གྲོས་མིན།
མཚོད་པས་མ་ཡིན་བསྟེན་བཀྱར་མིན།
བསྟན་པས་མ་ཡིན་བཙོན་པས་མིན།
ཀྱན་དུ་མི་བཟད་བྱད་མེད་ཡིན།

184. When he was carried off by the King of the Birds
 The White Lotus Serpent God said :
 “ He who tells secrets to women
 “ His life is lost there and then.” *

185. (By them) one's object and religion are com-
 pletely destroyed,
 They create an obstacle in the attainment of sal-
 vation,
 They become the cause of all mischief.
 Rather therefore avoid other men's womenfolk.

186. If even one written verse (of truth)
 Is given by a Lama to his pupil,
 'The gift given would be supreme.†
 Such a thing is not on earth.

187. All worldly pleasures should be abandoned,
 But, if you are unable to abandon them,
 Then cling to the holy.
 That is the cure for it.

* The reference has not been traced.

† The text of this line appears to be very corrupt. D.S. suggests the fol-
 lowing amended version, on which the translation given has been based :

གང་ནིག་བཤང་བས་མཚན་བཤང་འགྱུར།

184. མཁའ་མྱེང་དབང་པོས་ཁྱེད་པའི་ཚེ།
 བད་དཀར་ཁྱུ་ཡིས་སྦྱས་པ་ནི།
 གསང་ཚེག་བྱད་མེད་ལ་སྦྱས་པ།
 དེ་ཡི་སྒྲིག་ནི་དེར་ཟད་འགྱུར།
185. དོན་དང་ཚེས་ནི་ནམ་པར་ཉམས་བྱེད་ཅིང་།
 མགོ་རིས་དག་དང་ཐར་བའི་གོགས་བྱེད་ལ།
 བཞོད་པ་ཀུན་གྱི་ཙ་བ་ཉིད་གྱུར་བས།
 དེ་བས་གཞན་གྱི་བྱད་མེད་ཉམ་དུ་སྦྱང་།
186. གང་གིས་ཚེགས་བཅད་གཅིག་ཙམ་ཞིག།
 ལྷ་མས་སྒྲིབ་མ་ལ་བྱིན་ན།
 གང་ཞིང་བདང་ནས་ཤོག་བདང་འགྱུར།
 རྗེས་དེ་ས་སྤྱངས་ཡོད་མ་ཡིན།
187. འདྲུ་འཛོ་ཀུན་དུ་སྦྱང་བར་གྱིས།
 གལ་ཏེ་དེ་སྦྱང་མ་བྱས་ན།
 དམ་པ་དག་དང་འདྲེ་བར་གྱིས།
 དེ་ཉིད་དེ་ཡི་སྦྱན་ཡིན་ནོ།

188. All desires should be abandoned,
But, if you cannot abandon them,
Let your desire be for salvation.
That is the cure for it.
189. The unhelpful relative is like a stranger,
But he who helps, even if he be an outsider, is a
relative.
Like the body and its diseases which are with us
And the beneficial medicine of solitude.*
190. If you hold, with assiduity,
A pot half full of water
On your head ; so also if respected
The evil man becomes excited (angry).†
191. Whatever may be agreeable to your mind,
Although it be far away is yet near.
That which is not kept firmly in mind,
Although by your side is yet afar off.

* i.e. the diseases of the body are like an unhelpful relative and solitude like a helpful outsider.

† This verse is rather elliptical—it is to be inferred that the evil man's excitement is to be compared to the water splashing over.

188. འདོད་པ་ཀྱན་ཏུ་སྒྲུང་བར་གྱིས།
གལ་ཏེ་སྒྲིང་བར་མ་རྒྱས་ན།
ཐར་བ་རག་ལ་འདོད་བར་གྱིས།
དེ་ཉིད་དེ་ཡི་སྒྲན་ཡིན་ནོ།
189. ཡན་མེད་གཉིན་ཡང་གཞན་ཡིན་ཏེ།
པ་རེལ་ཡིན་ཡང་གང་ཡན་གཉིན།
ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བའི་ལུས་སོགས་ནད།
ཡན་བྱེད་དགོན་བའི་སྒྲན་བཞིན་ནོ།
190. འབད་པ་ཡིས་ནི་བརྒྱུང་བ་ཡིས།
བུམ་པ་ཡི་ནི་ཚུ་བྱེད་བཞིན།
སྦྱི་བོ་ལ་ནི་བཀྱར་བྱས་ན།
སྦྱི་བོ་ངན་པ་ཁྲོ་བར་བྱེད།
191. གང་ཞིག་ཡིད་དང་རྗེས་མཐུན་པ།
རིང་ན་གནས་ཀྱང་ཉེ་བ་ཡིན།
གང་ཞིག་ཡིད་ལ་བདྱན་མི་གནས།
རྒྱང་ན་གནས་ཀྱང་རིང་བ་ཡིན།

192. Though we may live in the society of the impious
There is no intimacy like the water and the lotus.
The holy may ever live far apart,
Yet they rejoice like the moon and the water-lily.*
193. If you are ever desirous of friendship
Then do not do these three :
Laying wagers, money transactions,
And speaking privily with women.
194. When milk is got from a horn,
When the reed-flower drops honey,
Then, when a woman is true,
The lotus will grow in dry ground.
195. A man possessed of very little moral merit,
Even should he obtain abundance, knows not
how to enjoy it,
Like a dog on a lake of snow (glacier)
Which, when thirsty, licks with its tongue.†

* These two admire each other at a distance.

† The dog has not the ability to melt the ice.

192. དམ་པ་མིན་དང་རྩོད་ཅིག་གནས་གུར་ཀྱང་།
 རྩོད་དང་པང་མོ་བཞིན་དུ་འདྲིས་མི་འགྱུར།
 དམ་པ་ཐག་རིང་རག་དུ་གནས་གུར་ཀྱང་།
 རྩོད་པ་ཀྱང་མུ་ད་ལྟར་དགའ་བར་བྱེད།

193. གཤམ་ཏེ་དག་དུ་མཛེའ་འདོད་ན།
 གསུམ་པོ་འདི་དག་མི་བྱ་ཤེ།
 བྱན་པོ་འགྱུར་དང་ནོར་འབྲེལ་དང་།
 རྩོག་དུ་རྩེད་མ་དང་སྤྲོ་བའོ།

194. རི་ལྗང་ར་ལས་འོ་མ་འབྱུང་།
 འདམ་བྱ་མེ་ཏོག་སྤྲང་ཅི་འཛག།
 གཤམ་ཏེ་བྱད་མེད་བདེན་གུར་ན།
 རྩོག་ས་ལས་ཀྱང་བད་མ་སྤྲེ།

195. བསེད་ནམས་ཡོངས་སྤྱད་མན་པའི་མིས།
 ཡོངས་སྤྱོད་ཐོབ་ཀྱང་སྤྱོད་མི་ཤེས།
 གངས་ཆེན་མཚོ་ལ་ཁྱི་བཞིན་དུ།
 རྩོག་ནའང་ལྷུ་ཡིས་ལྷག་བར་བྱེད།

196. Those who do work in this world
Would not properly carry provisions for the
journey without payment ;
But beggars and the poor, without its being evident,
Have a hundredfold profit in the future.*
197. As we have to go, leaving wealth behind,
Therefore men give alms.
As, even if you die your property is not lost,
Realize that giving alms is like (the act) of a
(clever) miser (? economist).
198. Hesitating to impoverish themselves by charity,
The miserly do not give alms.
But this (wealth) being the real danger
The learned man distributes his wealth.
199. From your food, why not give about half to the
beggars ?
The desire and the reward which charity brings
Will be obtained at some time.†

* There appears to be a superfluous ' ya-ta ' at the end of this line.

† རྒྱུ་མཆོག་ the future adjustment. Described by the Ge-she as that form of charity which brings its own reward in kind.

196. འཛིག་རྟེན་འདི་ན་ལས་བྱེད་པ་
 གླུ་མེད་ལས་གྲུགས་ཁྱིར་མི་བདུབ།
 སྟོང་བ་དམན་པ་མི་མངོན་པར།
 ཕྱི་མའི་དུས་ན་བགྱུ་འགྱུར་ཁྱེ།
197. རང་ཞོར་སྤངས་ནས་འགྲོ་འགྱུར་བས།
 སྦྱོར་བྱ་སྦྱིན་པ་གཏོང་བར་བྱེད།
 ཤི་ནའང་ཞོར་ནི་མི་འདོར་བས།
 སྦྱིན་བྱེད་སེར་སྒྲ་ཅན་འབྱར་ཤེས།
198. སྦྱིན་ན་དབུལ་གྱུར་དོགས་པ་ཡིས།
 བཀྲེན་པ་སྦྱིན་པ་གཏོང་མི་བྱེད།
 ཇིས་བར་འཛིགས་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས།
 མཁའ་པས་ཞོར་ནི་གཏོང་བར་བྱེད།
199. ཟས་ལས་ཟན་གྱི་བྱེད་ཅམ་ཡང་།
 སྟོང་བ་ནལས་ལ་ཅེས་མི་སྟེར།
 འདོད་དང་ཇིས་མཐུན་འབྱོར་བ་ཡང་།
 གང་གི་ཚོ་ན་འབྱུང་བར་འགྱུར།

200. Although you may get no results from your actions, still do not be grieved,
 For you can still give alms from what you possess.
 Leaves, flowers, fruit, water and medicines,
 All these can ultimately be rendered illimitable
 by the power of mental dedication.*

201. (As regards wealth) which is devoid of charity and enjoyment (neither given away nor enjoyed),
 To be the owner of such wealth is to err.†
 For although it is your own property
 Why are you not the owner (why don't you use it ?) ?

202. Further, this is the place (lit. earth) for action,
 The beyond is the place for results.
 Whatever may be done here,
 That same will certainly be enjoyed there (i.e. the fruit).

203. The wealth, rank, beauty and health of others,
 Why be grieved in seeing these here (below) ?
 If you desire these, is not the getting of the fruits
 of work from the seed of virtuous action applic-
 able to you too ? ‡

* བསྐྱོད་ Mental dedication of the reward of a good action to some definite object, such as the salvation of a parent. It is not the material value of the alms but the spirit in which they are given which matters. The second མཐའ་ ཡང་ in this line should be read མཐའ་ཡས་.

† འ་ བ་ seems to be required at the end of this line.

‡ མ་གོ་མ་ = not apply.

200. ལས་ཀྱིས་འབྱོར་བ་མེད་ཀྱང་གདུང་བ་མི་བསྐྱེད་ཀྱི།
འོན་ཀྱང་ཅི་འབྱོར་བ་ལས་སྦྱིན་པ་བཏང་བྱ་ཆེ།
ལོ་ས་མེ་ཏོག་འབྲས་བྱ་ཆུ་དང་སྦྱན་ནམས་ནི།
ཐམས་ཅད་མཐའ་ཡང་བསྐྱོ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་མཐའ་ཡང་འབྱུང་།

201. སྦྱིན་དང་སྦྱོད་པས་སྟོང་བ་ཡི།
ནོར་དེས་ནོར་བདག་ཡིན་ན་གོ།
ནོར་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བདག་ཀྱང་ནི།
ནོར་གྱི་བདག་པོ་ཅིས་མ་ཡིན།

202. ཡང་ཅིག་འདི་ནི་ལས་ཀྱི་ས།
འདི་ནས་ཕ་རོལ་འབྲས་བུའི་ས།
འདིར་ནི་གང་ཞིག་བྱས་བྱུང་བ།
དེ་ཉིད་གཞན་དུ་ངེས་པར་སྦྱོད།

203. གཞན་འབྱོར་རིགས་དང་གཞུགས་དང་ནད་མེད་ཉིད།
མཐོང་ནས་འདིར་ནི་ཅི་ཕྱིར་གདུང་བར་བྱེད།
གལ་ཏེ་འདི་ཀྱན་ཁྱོད་འདོད་བསེད་ནམས་ཀྱི།
ས་བོན་ལས་ནི་འབྲས་འབྱུང་མ་གོས་སམ།

204. If you have possessions and do not distribute
them,
What is the use of keeping them by you ?
The fruit of the kimpaka
May grow, but what is its use in hunger ? *
205. Whoever gives alms which do not harm others—
His various (resulting) pleasures will neither be
carried away by water
Nor burned by fire nor stolen by thieves.
Such possessions will never be utterly destroyed.
206. He who does not try a remedy for the disease of
Hell (i.e. of the going to Hell), †
When he reaches the place where there is no
medicine
What will he do—he and his disease ?
207. Holy men are seized by the snake of words which
comes from the pit of savage men.
As a means of allaying this poison
Drink the medicine of wisdom and patience.

* The kimpaka is described as a pretty but bitter fruit.

† In line 2. For *ཅེ་ཅེ་* read *ཅེ་ཅེ་*.

204. འབྱོར་པ་མེད་ཀྱང་གཏོང་ཅིད་ན།

ཉེ་བར་འཛོལ་ས་ཅི་བྱར་ཡོད།

ཀིས་པ་ཀ་ཡི་འབྲས་བུ་ནི།

ཆགས་ཀྱང་ལྷོགས་ལ་ཅི་བྱར་ཡོད།

205. བང་ཞིག་བཞུལ་བཞིན་པ་མེད་པར་སྤྱོད་གཏོང་བ།

འདི་ཡི་ཡོངས་སྤྱོད་སྒྲ་ཚོགས་ཚུ་ཡིས་མ་འབྱེར་ཞིང་།

མེ་ཡིས་མི་ཚུགས་ཀྱན་པོ་ནམས་ཀྱིས་འབྲོག་མི་རྒྱས།

དེ་ཡི་འབྱོར་པ་ནས་ཡང་རབ་ཉམས་མི་འགྱུར།

206. བང་ཞིག་དཔྱལ་བའི་ནད་ལ་ནི།

བསེ་བ་དག་ནི་མི་བྱེད་པ།

སྤྱན་མེད་བཞས་སུ་སོང་ནས་ནི།

ནད་དང་བཅས་པས་ཅི་བྱར་ཡོད།

207. མི་སྤྱན་སྤྱེ་བོ་འི་ས་ཁུང་ལས་བྱུང་བའི།

ཚོག་གི་སྤྱལ་གྱིས་སྤྱེ་བོ་དམ་པ་ཟེན།

དུག་དེ་ཞི་བར་བྱེད་པའི་བཞུན་པོར་ཡང་།

ཤེས་རབ་བཟོད་པའི་སྤྱན་དག་བདུང་བར་བྱ།

208. Although you may kill all your life long *
You will not exhaust (the number of) your
enemies.
But if your own anger be slain,
That is to slay the real enemy.
209. The mighty are not amenable to reform,
Therefore why exercise patience (with them).
With those who are disciplined and peaceful in
conduct
What necessity is there for patience ?
210. If you are merely angry owing to an injury,
Then why not be angry with anger which ob-
viously destroys religious aims and salvation ?
211. He who, having seen the excellence of others,
Is afflicted by disturbance in his own mind,
Will not gain even a little of the Truth.
Such a being destroys his own merit.

208. ཇི་སྤྱིད་འཛོ་བར་གསེད་ཀྱང་ནི།
དགྲ་བོ་ཟད་པར་མི་འགྱུར་གྱི།
རང་གི་བྲོ་བ་ཉིད་བསད་ན།
དེ་ནི་དགྲ་བོ་ཉིད་གསོད་ཡིན།

209. མཐུ་ཆེན་བཅས་སྤུ་མི་ཅུང་ལ།
བཟོད་པ་བྱར་ཡང་ཅི་ཞིག་ཡོད།
དུལ་བ་ཞི་བའི་སྤྱིད་པ་ལ།
བཟོད་པ་བྱར་ཡང་ཅི་ཞིག་དགོས།

210. གཞིད་བྱེད་ཡིན་པས་བྲོ་ཞེ་ན།
ཆོས་དོན་འདོད་དར་ཐར་པ་དག།
མངོན་སྤུམ་དུ་ནི་འཇིག་བྱེད་པའི།
བྲོ་ལ་བྱེད་ནི་ཅིས་མི་བྲོ།

211. གཞན་གྱི་འབྱོར་པ་དམ་པ་མཐོང་ནས་ནི།
གང་ཞིག་སེམས་འབྲུག་པ་ནི་སྤྱོ་འགྱུར་བས།
དོན་དེ་ཅུང་ཟད་ཆེད་པར་མི་འགྱུར་གྱི།
འགྲོ་དེ་རང་གི་བསོད་ནམས་འཇོམས་པར་བྱེད།

212. Let all hear this moral maxim,
And having heard it keep it well :
Whatever is not pleasing to yourself
Do not that unto others.
213. As regards the leaving of this mortal life,
Who is not clever in knowing and speaking
about it ?
But when it comes to practising (what they
preach)
(Those who know) would be considered wise
among the sages.
214. Property is unstable, and youth perishes in a
moment.
Life is like being ever in the grinning fangs of
Death.
Yet (mankind) delays to obtain release from this
world.
Alas, the conduct of mankind is very surprising !
215. He who has a good intellect but is lazy,
Such a being will not become exalted.
He is like a youthful writer
Who makes his calculations in the dust.*

* ཨ་ཨ་ is obscure. I have taken a secondary meaning given in the .
tionnaire Thibetain-Latin-Francais published at Hongkong in 1899.

212. བསམ་ཅད་ཚེས་ནི་མཉན་པར་བྱ།
བྲོས་ནི་རབ་དུ་བརྒྱང་བྱ་ཞེ།
གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མི་འདོད་པ།
དེ་དག་གཞན་ལ་མི་བྱ་ལོ།
213. འཇིག་རྟེན་པ་རྩལ་འབྱོབ་དག།
ཤེས་པ་འམ་སྤྲུལ་སྤྱུ་མི་མཁས།
དེ་ནི་ཉམས་སྤྱུ་ལེན་པ་ན།
བྱང་སྤོང་ནམས་ཀྱང་མཁས་པ་ཡིན།
214. འབྱུར་པ་གཡོ་ཞིང་ལང་ཚོ་ཡུན་ཀྲིས་འཇིག།
སྤྱོག་ནི་གཤེན་ཇིའི་སོ་གཅིགས་གནས་དང་མཚུངས།
འོན་ཀྱང་འཇིག་རྟེན་པ་རྩལ་སྤྲུབ་ལ་ཇོད།
ཀྱུ་མ་མི་ཡི་སྤྱོད་པ་ངོ་མཚར་ཆེ།
215. རྩོ་བྲོས་བཟང་ཡང་ལེ་ལོ་ཡིས།
སྤྱོ་བ་མཐོན་པོར་མི་འབྱུར་དེ།
ལག་རྩིས་ས་ལ་འདྲི་བ་ཡི།
ཐོ་ལོང་གཤེན་པ་དག་དང་མཚུངས།

216. If all these human beings
Could perceive the God of Death on their (own)
heads,*
Even in food there would be no flavour.
What need to mention other things ?
217. The God of Death does not wait to ask whether
your (composite) works are completed or not.
Therefore do to-morrow's work to-day,
And the evening's work in the morning.
218. So long as you are healthy and produce a harvest
Which is not ruined by the great hail of disease,
And so long as your intellect is in your work,
All this is the time for heeding religious doctrines.
219. What are wreaths of flowers to donkeys and
cattle ?
What is delicate food to quadrupeds† and pigs ?
Light to the blind or songs to the deaf ?
Of what use is religious doctrine to fools ?

* i.e. could foretell the time of their own death.

† lit. the animals which walk in a stooping position.

216. གལ་ཏི་འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་གྱིས།
 འཆི་བདག་སྤྱི་བོར་གནས་མཐོང་ན།
 ཟས་ཀྱང་ཡི་གར་མི་འོང་ན།
 བྱ་བ་གཞན་ལྟ་སྟེས་ཅི་དགོས།
217. འདུས་བྱས་ཟིན་ཏམ་མ་ཟིན་ཅས།
 འཆི་བདག་སྤྱོད་པར་མི་འགྱུར་བས།
 སང་གི་བྱ་བ་དེ་རིང་བྱ།
 ཕྱི་རོའི་བྱ་བས་རྩོ་བར་བྱ།
218. ཇི་སྟོན་ནད་མེད་ལ་ཏོག་སྟེས་གྱུར་པ།
 ནད་ཀྱི་སེར་ག་ཆེན་པོས་མ་བཟླག་ཅིང་།
 ཇི་སྟོན་སྟོ་ནི་བྱ་བའི་ཇིས་འཇུག་པ།
 འདི་ནི་དམ་ཆོས་ཉན་པའི་དུས་ཡིན་ནོ།
219. བྱང་བྱ་ཕྱགས་ལ་མེ་ཏོག་སྟེང་བ་ཅི།
 དུང་འགྲོ་ཕག་ལ་ཁ་ཟས་ཞིམ་པོ་ཅི།
 ལོང་ལ་སྤང་དང་འོན་པ་དག་ལ་ཐུ།
 ཐྱེན་པ་ནམས་ལ་ཆོས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

220. So long as one is not ambitious
For so long will one's accomplishments be great.
If great ambition be entertained in the mind
How can moral attainments be controlled ? *
221. So long as a man does not beg, even when the
time comes,
For so long is he (styled) a glorious ascetic.
Brave, clever, of high rank and
Manly are the terms used (of a man until he
begs).
222. The first inventor of anything.
How very wonderful (admirable) he is !
The water-mill having been made,
Can be managed even by a girl.
223. A sage's son may suitably die soon,
And a king's son suitably live for a long time.
For the hunter's son† life and death are equally
unsuitable, and for the saint's son equally
convenient.

* For བརྩན་ read བརྩོན་.

† For རྩན་ read རྩོན་. It might also be read "seducer's son."

220. ཇི་སྤྱིད་འདོད་ཆེན་མ་གྱུར་པ།
དེ་སྤྱིད་ཡོན་ཏན་ཆེ་ཉིད་ཡིན།
འདོད་ཆེན་ཉིད་ལ་ཉུགས་གྱུར་ན།
ཡོན་ཏན་བཅུན་པར་ག་ལ་འགྱུར།

221. ཇི་སྤྱིད་དུས་ལའང་སི་སྤྱོད་བ།
དེ་སྤྱིད་དཀའ་ཐུབ་གཞི་བཞིན་ཅན།
དཔའ་ཞིང་ཤེས་ལྡན་རིགས་མཐོང་ག།
སྦྱིས་བྱ་ཞེས་ཀྱང་དེ་སྤྱིད་བཞིན།

222. དང་པའི་ཚོམ་པ་གང་ཡིན་པ།
འདི་ལྟར་ངོ་མཚར་ཆེ་བ་ཡིན།
ཟོ་རྒྱན་བཟོ་སྦྱར་གྱུར་པ་ནི།
བྱད་མེད་ཀྱི་ཡང་དབང་དུ་འགྱུར།

223. དང་སྤྱོད་བྱ་ནི་གྱུར་དུ་གི་ཡང་རུང་།
གྲུལ་པོའི་བྱ་ནི་ཡུན་རིང་གསོན་ཡང་རུང་།
རྒྱ་པའི་བྱ་ནི་གི་འམ་གསོན་མི་རུང་།
དམ་པའི་བྱ་ནི་གི་འམ་གསོན་ཡང་རུང་།

224. Then let that which exists in the beginning
For the purpose of increasing man's understanding,
Let the elegant classics be expounded by the
man who understands the doctrines.
225. Words of the nature of elegant sayings
Should be collected as far as convenient.
For the temporary but supreme gift of words
Any price will be paid.
226. The student of science, the hero,
And every beautifully formed woman,
Wherever they go
Acquire great fame, there and then.
227. A scientist and a king
Are not to be compared in any way.
The king is esteemed in his own country.*
The wise man is esteemed wherever he goes.

* Cf. verse 135. The third lines are identical.

224. དེ་ནས་འབྱུང་བ་ལ་གནས་པའི།
མི་ཡི་སྒོ་ནི་འཕེལ་བའི་བྱིར།
གང་གིས་བསྟན་བཅོས་ཤེས་བྱུར་པའི།
ལེགས་པར་བཤད་པའི་བཤད་པར་བྱ།
225. ལེགས་པར་བཤད་པའི་རང་བཞིན་ཚིག།
གང་ཡང་རྒྱང་བ་བསམ་ག་པར་བྱ།
ཚིག་གི་གནས་སྐབས་མཚོག་སྟེན་པ།
ནོར་ནི་ཅི་ཞིག་སྟེར་བར་བྱེད།
226. རིག་པ་བསྐྱབས་དང་དཔའ་པོ་དང་།
གང་ཡང་གཟུགས་བཟང་ལྷན་བུད་མེད།
གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ།
དེ་དང་དེར་ནི་དཔལ་ཆེན་ཐོབ།
227. རིག་པར་ལྷན་དང་གྲུལ་པོ་ནི།
གང་དུ་འང་མཉམ་པ་མ་ཡིན་དེ།
གྲུལ་པོ་རང་གི་ཡུལ་ན་བཀུར།
རིག་ལྷན་ཀུ་དུ་བཀུར་བར་འགྱུར།

228. He who is handsome, youthful, accomplished,
And born of high caste, yet,
Like the flower of the violet-lac tree,
Does not look well when separated from his
caste.
229. He who has a body but is devoid of learning,
Even though of good birth, what use is he ?
In the world reverence (comes) from learning.
From lack of learning comes destruction.
230. If you desire ease, forsake learning.
If you desire learning, forsake ease.
How can the man at his ease acquire knowledge,
And how can the earnest student enjoy ease ?
231. He who is no friend of knowledge
Will always be in misery
He who is a friend of knowledge
Will always obtain happiness.

228. བཟུགས་དང་ལང་ཚོ་སྤྱན་ཚོགས་ཤིང་།
 རིགས་མཐོ་ནམས་ལས་སྦྱིས་བྱར་ཀྱང་།
 བྱ་སྦྱིགས་ཤིང་གི་མེ་ཏོག་ལྟར།
 རིགས་དང་བྲལ་ན་མཛོས་མ་ཡིན།

229. ལུས་ཅན་རིག་དང་བྲལ་བྱར་པ།
 རིགས་ལྡན་ཡིན་ཡང་ཅི་ཞིག་དགོས།
 འཛིག་ཏེན་དུ་ནི་རིག་པས་མཛོད།
 རིག་པ་མེད་པས་བརྒྱག་པར་བྱེད།

230. བདེ་བ་འདོད་ན་རིག་པ་འདོར།
 རིག་པ་འདོད་ན་བདེ་བ་འདོར།
 བདེ་ལྡན་རིག་པ་གཤམ་འབྱུབ།
 རིག་པ་དོན་གཉེར་གཤམ་བདེ།

231. རིག་དང་མཛོལ་བ་ཤེས་མེད་བྱར་པའི།
 མི་ནི་ཏྲག་དུ་སྦྱུག་བསྐྱལ་འབྱུར།
 རིག་དང་མཛོལ་བ་ཤེས་ལྡན་བྱར་པའི།
 མིས་ནི་ཏྲག་དུ་དགའ་བ་འཕྱོབ།

232. What country is foreign to a sage ?
Who is hostile to a pleasant speaker ?
What load is heavy to a man in his own home ?
What distance is long to the energetic ?
233. Since he who gives has friends,
The summit of the king of mountains is not too
high,
The earth's profundities are not too deep,
And even when sundered by the ocean it is not
beyond (his reach).
234. The superior man who has learned from books
(only),
And has not studied (things) from many stand-
points,
Resembles a pregnant girl of loose morals.*
He does not look well in an assemblage.
235. He who scorns the spiritual teacher (*lit.* Lama),
who has given him even a single letter,
Will pass through a hundred dog-incarnations
And be reborn of low caste.

* འབྱུང་ is possibly an old form of རྟུན་.

232. རིག་དང་ལྷན་ལ་གཞན་ལྟལ་གང་།
 ལྷན་པར་སྒྲུ་ལ་པ་རོལ་སྒྲུ།
 གནས་དང་ལྷན་པ་ཁྱར་སྒྲི་གང་།
 བཙོན་དང་ལྷན་ལ་ཐག་རིང་ཅི།
233. ཙྴ་ལ་བ་ཡི་ནི་གྲོགས་ཡོད་ལ།
 རི་རྒྱལ་ཙྴ་མའང་མཐོ་བ་མིན།
 ས་ཡི་འོག་ཀྱང་དམའ་བ་མིན།
 རྒྱ་མཚོས་ཚོད་པ་འང་པ་རོལ་མིན།
234. རིགས་པ་གྲོགས་བཅ་ལ་བསྐྱབས་ཀྱི།
 ཏུ་མའི་ཐད་ནས་མ་བསྐྱབས་པ།
 འཁྱིན་མའི་བུད་མེད་སྒྲུ་མ་མ་བཞིན།
 ཚོགས་པའི་ནང་ཏུ་མི་མཆོས་སོ།
235. སྒྲ་མ་གང་ཞིག་ཡི་གེ་གཙོག།
 ལྟར་བ་ལ་ནི་བརྟམས་བྱེད་པ།
 བྲི་ཡི་སྒྲིས་གནས་བརྒྱར་བརྒྱད་ནས།
 རིགས་ངན་ཏུ་ཡང་སྒྲི་བར་འགྱུར།

236. To whomsoever a single letter
Is given by a Lama as to a pupil,
Whatever he may hand over (in payment), there
does not exist sufficient wealth on the earth's
surface to repay this.*
237. He who brings one up, he who imparts elegant
(learning),
He who imparts science,
He who feeds one and gives fearlessness,
These five are declared to be like fathers.
238. The wife of a king or of a minister,
Likewise the wife of a friend,
A brother's wife, and one's own mother,
These five are declared to be like mothers.
239. Counsel (given to) fools
Excites but does not pacify them.
He who pours out milk for a snake
Is only increasing its venom.

* The last two lines are obscure and the text is probably corrupt.

236. གང་ཞིག་ལ་ནི་ཡི་གེ་གཅིག་།
 ལྷ་མས་སྒྲིབ་མ་ལ་བྱིན་ན།
 གང་ཞིག་བཏད་ནས་ཤིག་གཏང་བའི་།
 ཉོར་ནི་ས་སྤེང་ཡོད་མ་ཡིན།

237. སྤྱིད་པར་བྱེད་དང་ལོགས་སྒྲིབ་དང་།
 གང་ཞིག་རིག་པ་སྤྱར་བ་དང་།
 ཟས་སྤྱར་བ་དང་མི་འཇིགས་སྤྱིན།
 ལྷ་པོ་འདི་དག་པ་རྩ་བ་ཤད།

238. གྲུལ་པོ་སྒྲོན་པོ་རྒྱང་མ་དང་།
 དེ་བཞིན་མཛེལ་བོ་འི་རྒྱང་མ་དང་།
 སྤྱན་རྒྱའི་རྒྱང་མ་མ་ཉིད་དེ།
 ལྷ་པོ་འདི་དག་མ་རྩ་བ་ཤད།

239. ལྷན་པོ་ནམས་ལ་གདམས་པ་ནི།
 འབྲུག་པར་འགྱུར་གྱི་ཞི་མི་འགྱུར།
 སྤྱུལ་ལ་འོ་མ་སྤྱོད་པ་ནི།
 དྲུག་འཕེལ་འགྱུར་བ་ཁོ་ནར་ཟད།

240. The fool, who is really a two-footed brute,
Should be specially avoided,
For, like the unseen thorn,
The pain of his words hurts.
241. If a fool sees a fool
He is more refreshed by this than by sandalwood.
If he sees a learned man
He regards him as a parricide.
242. (As regards) benefiting the evil,
Whatever you may do they are not grateful ;
But if you do even a small service to a holy man,
For this he is yours to command for life.
243. All the doings of fools are like ripples on water
quickly effaced.
(The doings of) a holy man are like a carving on
stone.
They may be small but they are permanent.

240. མངོན་སྤྱུམ་པ་ཡི་ཀླང་གཉིས་ལྷུགས།
ལྷན་པོ་ཡངས་སྤྱུ་སྤྱང་བར་བྱ།
ས་མཐོང་ཚོར་མ་ཇི་ལྟར་བར།
ཚོག་གི་ཟུག་དུ་ས་གནོད་བར་བྱེད།

241. ལྷན་པོས་ལྷན་པོ་མཐོང་གྱུར་ན།
ཅན་དན་པས་ཀྱང་བསིལ་བར་བྱེད།
གལ་དེ་མཁས་པ་མཐོང་གྱུར་ན།
པ་གསེད་པ་ནི་ལྟ་བུར་སེམས།

242. རྒྱ་བོང་ན་ལ་ཕན་པ་དག།
བྱས་ཀྱང་གལ་ཡང་བྱས་མི་གཞོ།
དམ་པ་ཆུང་ཟད་བཀྱར་ན་ཡང་།
ཇི་སྟེད་འཚོ་བར་རང་དབང་འགྱུར།

243. ལྷན་པོ་ཆུ་ཡི་རི་མོ་ལྟར།
གང་ཞིག་བྱས་པ་དེ་སྤྱུར་འཇིག།
དམ་པ་རྩི་ཡི་རི་མོ་ལྟར།
ཤིན་དུ་ཆུང་དུ་འང་བདན་པར་གནས།

244. Though the evil man may speak sweetly,
Yet he is not to be trusted.
The peacock has a sweet note,
But for food it eats powerful poison.
245. Alas, the evil man and
Phlegm (mucous) are really alike.
By mildness they are excited
And by roughness (astringent) they are soothed.
246. An evil man, gold, a drum,
A wild horse, women and cloth
Are controlled by beating.
These are not vessels for elegant doings.
247. Association with the evil man is unbecoming,
Whether he be pleasant or obnoxious.
As with a dog—it is unbecoming whether you
play
With him or let him lick you.

244. རྒྱུ་བོ་ངན་པ་སྟན་སྒྲུ་ཡང་།
འདི་ལ་ཡིད་བདན་རྒྱང་མ་ཡིན།
མ་བྱ་སྒྲུ་སྟན་སྒྲུ་ག་ན་ཡང་།
ཟས་སྒྲུ་དྲུག་ཆེན་ཟ་བ་ཡིན།

245. ཡེ་མ་རྒྱུ་བོ་ངན་པ་དང་།
བད་ཀན་དག་གི་རང་བཞིན་མཚུངས།
འཇམ་པོ་ཡིས་ནི་འབྲུག་འབྲུར་ལ།
རྒྱབ་པོ་ཡིས་ནི་ནི་བར་འབྲུར།

246. རྒྱུ་བོ་ངན་དང་གསེར་དང་ཇ་།
མི་བསྐྱུན་ཏྲ་དང་བྱད་མེད་གོས།
བརྒྱུངས་ན་དུལ་པ་ཉིད་གྱུར་གྱི།
དེ་དག་ལེགས་བྱས་སྟོད་མ་ཡིན།

247. རྒྱུ་བོ་ངན་དང་སྟན་ཅིག་དུ།
དགྲར་གྱུར་མཛེར་པའང་མཛོས་མ་ཡིན།
བྱི་ནི་ཆེ་བར་བྱེད་པ་འམ།
བསྐྱུག་པའང་མཛོས་པར་འབྲུར་མ་ཡིན།

248. Wildness is worse than a serpent.
A serpent's venom can be assuaged by drugs and
spells,
Wildness is not to be assuaged by anything.
249. The sins of the unruly (undisciplined)
Leave their mark on the temperament.
Whosoever mixes with the unruly
Becomes even more unruly than they.
250. Even without noticing his father's conduct
The son imitates him.
From the kitaka tree
One does not get the kurura fruit.*
251. If my father, mother, own brother
And wife imitate me
In whatever sin I commit,
It is as if they had committed it.

* The kitaka is a magic tree and the kurura a sour fruit.

248. སྒྲུལ་པས་ཀྱང་ནི་མི་བསྐྱུན་གདུག།
སྒྲུལ་གདུག་སྐྱུན་དང་སྒྲུགས་ཀྱི་ནི།
མི་བསྐྱུན་ཅིས་ཀྱང་ནི་མི་བྱེད།

249. མི་སྐྱུན་པ་ཡི་ཉིས་པ་ནི།
ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཆེས་འདུག་ལ།
གང་ཞིག་མི་སྐྱུན་དང་འདྲིས་ནི།
མི་སྐྱུན་ལས་ཀྱང་མི་བསྐྱུན་འགྱུར།

250. བ་ཡི་སྦྱོད་པ་མ་མཐོང་ཡང་།
བྱ་ནི་ཆེས་སྦྱ་འཇུག་བྱེད་དེ།
ཀི་དྲ་ཀ་ཡི་ཤིང་ལས་ནི།
སྦྱ་ཅ་ར་འབྲས་འབྱུང་མི་འགྱུར།

251. བ་དང་མ་དང་དེ་བཞིན་སྐྱུན།
ཆུང་མ་ཆེས་མ་བྱུན་འཇུག་པ་ནམས།
ང་ཡིས་སྦྱིག་པ་བྱས་པ་གང་།
དེ་ནི་མི་དེས་བྱས་དང་མཚུངས།

252. This earth, the mighty ocean
And the mountains are not a burden,
But he who is ungrateful
Is indeed a heavy burden.
253. He who stays in the society of those of good
moral behaviour
Rejoices to benefit all evil spirits (elementals).
Although Yama is the destroyer,
Yet wise men praise him very much.
254. In the society of the clever, the disciplined,
The contented, and the truthful,
Imprisonment is a superior state.
The sovereignty of the unruly is not thus.
255. Intimacy in the society of the holy,
Conversation in the society of the learned,
And the friendship of the unselfish,*
These will cause no regrets.

* Not dry—without craving.

252. ས་འདི་གྱ་མཚོ་ཆེན་པོ་དང་།
རི་བོར་བཅས་པ་ཁྱར་མིན་གྱི།
གང་ཞིག་བྱས་པ་མི་གཞོ་བ།
དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཁྱར་ཕྱི་ཡིན།
253. རྒྱལ་བྱིས་ས་ལྷན་དང་ལྷན་ཅིག་གནས།
འབྱུང་པོ་ཀུན་ལ་ཕན་པར་དགའ།
ག་ཤིན་ཇི་འཇིག་བྱེད་གང་ཡིན་པ།
དེ་ནི་མཁས་པས་རབ་ཏུ་བསྐྱབས།
254. མཁས་པ་དང་ནི་དུལ་བ་དང་།
ཆོག་ཤེས་བདེན་སྟེ་ལྷན་ཅིག་ཏུ།
བཙེན་རར་གནས་ནའང་གནས་སྟེ་ཡི།
མི་སྤྱན་ནང་གི་གྱལ་སྤིད་མིན།
255. དམ་པ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་འདྲིས།
མཁས་དང་ལྷན་ཅིག་སྟེ་བ་དང་།
བསྐྱམ་མེད་ལྷན་ཅིག་མཛའ་བ་ཉིད།
བྱེད་པ་སྟེ་བར་མི་འགྱར་རོ།

256. Although for a very long time
You may not perceive the misery (caused by sin)
in this world and the other world,
Yet bring your mind into harmony with religion.
257. Although a thing may afford you mental enjoyment,
Yet, if the full fruition is to be injurious, how
can it be right ?
If anything upsets your health
How could it be right to eat such a sweet dish ?
258. That which hurts but is profitable
Is drunk by the wise like medicine.
The result, attained afterwards,
Becomes in itself incomparable.
259. If a learned king summarises the meaning (of this
book)
In the beginning, the middle and the end,
It will be found to be not otherwise (than stated).

256. ཤིན་དུ་ཡུན་རིང་དུས་སྤ་ཡང་།
 བང་གིས་འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ནི།
 བཞན་དུ་སྤྱུག་བསྐྱེད་མི་མཐོང་བའི།
 རྩོད་ཅི་ཆོས་མཐུན་ཉིད་དུ་བྱ།

257. སེམས་ནི་དབང་བར་བྱེད་ན་ཡང་།
 རྣམ་སྒྲིན་བཞིན་བྱེད་ཅི་ཅ་ཅང་།
 བང་གི་ཁམས་ནི་འབྲུག་བྱེད་པའི།
 ཁ་ཟས་ཞིས་པོའང་ཅི་ཅ་ཅང་།

258. བཞིན་ཀྱང་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ནི།
 མཁས་པས་སྒྲུན་བཞིན་བདུང་བྱ་མྱེ།
 འདི་ཡི་འབྲས་བུ་ཇིས་ཐོབ་པ།
 མཚུངས་པ་མེད་པ་ཉིད་དུ་འགྱུར།

259. དོན་འདི་རིག་དང་ལྡན་པ་ཡི།
 རྒྱལ་པོས་བསྐྱུ་བ་བྱས་ན་ནི།
 ཐོག་མ་དབྱས་དང་ཐ་མ་ཅ།
 དེ་ནི་བཞན་དུ་མི་འགྱུར་རོ།

260. When the ocean shall be no more
It may be crossed in the middle, so they say.
Whether holy men exist or not
We should not transgress the moral codes.

Book II of the Commentary of Manners, called the Tree of Wisdom, written by Lu-trub, the Teacher, which has been translated * separately, is finished.

* i.e. from Sanscrit into Tibetan.

260. གྱུ་མཚོ་འཇིག་པའི་དུས་སུ་ནི།
གཞུང་ལས་བཟུལ་བར་འགྱུར་ཞེས་གྲགས།
དམ་པའམ་མིན་ནའང་གཞུང་ལྷགས་ལས།
ནམ་ཡང་འདྲ་བར་མི་བྱེད་དོ།

ལྷགས་ཀྱི་ཕྱན་བཅས་ཤེས་རབ་སྡོང་བྱ་ཞེས་བྱ་བ།
སྟོབ་དཔོན་ཁྱུ་ལྱབ་ཀྱིས་མཛད་པ་ལས་ལེའུ་གཉིས་པ།
ལོགས་ཤིག་དུ་བརྒྱུར་བ་རྫོགས་སོ།

